
ANALYSE AF UDDANNELSES- OG BESKÆFTIGELSES- INDSATSERNE RETTET MOD UNGE PÅ NØRREBRO

Hotspot Indre og Ydre Nørrebro

September 2013

FORORD

Denne rapport indeholder en analyse af unge mellem 15 og 24 år på Indre og Ydre Nørrebro, som er uden for uddannelse og beskæftigelse. Rapporten er udarbejdet med henblik på en vurdering af, om de eksisterende kompetencegivende uddannelses- og beskæftigelsestilbud er effektive og tilstrækkelige i forhold til de unges behov.

Rapporten henvender sig til fagfolk, som til dagligt arbejder med målgruppen og problemstillingen, og som er interesserede i at få et mere nuanceret billede af, hvordan de unge oplever de eksisterende uddannelses- og beskæftigelsestilbud. Hertil hvordan de professionelle, som arbejder med området, vurderer de unges muligheder og samarbejdet omkring dem. Samtidig præsenterer rapporten en række anbefalinger til det videre arbejde med de belyste problemstillinger, hvilket forhåbentlig kan inspirere til samt understøtte en udvikling, som sikrer, at de unge på Nørrebro får relevante og kontinuerlige beskæftigelses- og uddannelsestilbud fremadrettet.

OVERBLIK OVER KAPITLER

Rapporten kan læses som to separate dele. Den første del er en overordnet introduktion til de væsentligste konklusioner fra analysen, mens den anden del går mere i dybden og tilføjer flere dimensioner til forståelsen af de unges beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder.

Del 1

I **kapitel 1** er der redegjort for undersøgelsens formål og metode. I bilaget til rapporten er metoden yderligere uddybet.

Af **kapitel 2** fremgår undersøgelsens vigtigste konklusioner og anbefalinger.

Del 2

Kapitel 3 udgør en statistisk kortlægning af uddannelses- og beskæftigelsessituationen for unge på Indre og Ydre Nørrebro i aldersgruppen 15 til 24 år.

I **kapitel 4** ses på efterspørgslen efter uddannelse og beskæftigelse for de unge mellem 15 og 24 år ved at fremstille de ønsker og behov, som de unge har givet udtryk for i de gennemførte interviews.

Kapitel 5 udgør en sammenfattende beskrivelse af, hvordan de professionelle, interviewet til undersøgelsen, vurderer udbuddet af kompetencegivende uddannelses- og beskæftigelsestilbud til de unge på Indre og Ydre Nørrebro.

Kapitel 6 handler om match mellem udbud af tilbud og de unges efterspørgsel.

Kapitel 7 handler om det tværgående samarbejde mellem aktørerne på uddannelses- og beskæftigelsesområdet.

CASA og Hotspot Nørrebro takker de unge, som har taget sig tid til at fortælle om deres erfaringer. Tak til medarbejdere fra forvaltningerne for deres bidrag og for at skabe kontakt til de unge. Undersøgelsen er gennemført af CASA for Hotspot Indre og Ydre Nørrebro og er udarbejdet af Marianne Malmgren og Henning Hansen.

INDHOLD

FØRORD	2
INDHOLD	3
INDLEDNING	5
KAPITEL 1. FORMÅL OG METODE	6
FORMÅL	6
METODE OG DATAGRUNDLAG	6
KAPITEL 2. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER	8
RESULTATER FRA DEN STATISTISKE KORTLÆGNING	8
DE UNGES ØNSKER OG BEHOV TIL UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE	9
<i>De unges generelle ønsker til uddannelse og beskæftigelse</i>	9
<i>De unge efterspørger</i>	9
MATCHET MELLEM UDBUD OG EFTERSPØRGSEL	10
<i>Mangel på praktik- og lærepladser</i>	10
<i>Tilstrækkeligt med uddannelses- og beskæftigelsestilbud</i>	10
<i>Tilbuddenes indhold</i>	11
<i>Begrænsede faglige og sociale forudsætninger for ungdomsuddannelse</i>	11
<i>Uoverensstemmelse mellem de unges vidensgrundlag og det individuelle valg</i>	12
<i>Skole- og jobkultur og de unges ageren</i>	12
<i>Social udsathed som barriere for gennemførelse og fastholdelse</i>	12
<i>Motivationsfremmende tilbud til unge med afsoningserfaringer</i>	12
ANBEFALINGER	13
<i>Fokuser på udskolingen</i>	13
<i>Fokuser på uddannelsesvejledning</i>	13
<i>Fokuser på indholdet i uddannelsestilbuddene</i>	14
<i>Fokuser på det tværgående samarbejde</i>	14
KAPITEL 3. KORTLÆGNING AF DE UNGES UDDANNELSES- OG BESKÆFTIGELSESSITUATION PÅ NØRREBRO	15
BEFOLKNINGSSAMMENSÆTNINGEN PÅ NØRREBRO	16
UDDANNELSES- OG BESKÆFTIGELSESTATUS PÅ UNGE FRA NØRREBRO	17
<i>Alder</i>	19
<i>Etnisk minoritetsbaggrund</i>	20
HOTSPOT-OMRÅDERNE.....	21
<i>Hotspot Indre Nørrebro</i>	21
<i>Hotspot Ydre Nørrebro</i>	22
KAPITEL 4. DE UNGES ØNSKER OG BEHOV TIL UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE	23
ERFARINGER FRA GRUNDSKOLEN.....	23
GYMNASIEUDDANNELSE FORVENTES.....	23
FORKLARINGER PÅ FRAFALD	24

<i>Mere af det samme, som de var trætte af i grundskolen og dropudkultur</i>	25
<i>For bred faglig og aldersmæssig variation i tilbuddene</i>	25
<i>Meningsløse pauser</i>	25
<i>Manglende rollemodeller og fremtidsperspektiver</i>	26
<i>Særlige vilkår ved afsoningserfaringer</i>	26
VENDEPUNKTER I UDDANNELSES- OG BESKÆFTIGELSESSITUATION	27
KAPITEL 5. DE PROFESSIONELLES VURDERING AF UDDANNELSES- OG BESKÆFTIGELSESTILBUDDENE .	29
TILSTRÆKKELT MED TILBUD	29
<i>Tilbud i 7. til 9. klasse</i>	29
<i>Erhvervsgrunduddannelsen (EGU)</i>	30
<i>Fleksuddannelsen</i>	30
<i>Virksomhedspraktikordningen og mulighed for lønnet arbejde</i>	30
VIDEN OM INDHOLD I TILBUDDENE	31
AFKLARINGSTILBUD	31
FOR FÅ PRAKTIK- OG LÆREPLADSER PÅ NØRREBRO	32
KAPITEL 6. MATCHET MELLEM UDBUD OG EFTERSPØRGSEL	33
FORUDSÆTNINGER FOR UNGDOMSUDDANNELSE	33
VIDEN OG VALG OM UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE	34
DE UNGE OPFORDRES TIL ERHVERVSUDDANNELSE, MEN DER ER KUN FÅ PRAKTIKPLADSER	35
FORSKELLIGE SOCIALE NORMER	35
SOCIAL UDSATHED SOM BARRIERE	36
EN KRIMINEL BAGGRUND MEDFØRER OGSÅ EN SOCIAL UDSATHED	37
KAPITEL 7. VURDERING AF DET TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE	38
TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE I UDSKOLINGEN	38
UDVIDET UDDANNELSES- OG BESKÆFTIGELSESFOKUS I KLUBBER OG VÆRESTEDER	39
FORSKELLIGE FAGLIGE TILGANGE	39
OVERGANGE MELLEM TILBUD	40
DEN HÅNDHOLDTE INDSATS PÅ TVÆRS AF FORVALTNINGER	40
BILAG	41
METODE	41
STATISTISK KORTLÆGNING	41
INTERVIEW MED DE UNGE	42
MEDARBEJDERINTERVIEW OG WORKSHOP	43
INTERVIEWGUIDE TIL DE UNGE	44
INTERVIEWGUIDE TIL NØGLEPERSONER	45
LITTERATUR	46

INDLEDNING

I Danmark får cirka en femtedel af en ungdomsårgang aldrig en ungdomsuddannelse. Dette gælder for en større andel af mænd end kvinder, henholdsvis 26% og 23% (Danmarks Statistik, 2012). Regeringens målsætning er, at det i 2015 kun skal være 5% af en ungdomsårgang, som ikke gennemfører en ungdomsuddannelse (Københavns Kommune, 2011).

Med kontanthjælpsreformen, som regeringen fremlagde i foråret 2012, har unge under 30 år, som vurderes arbejdsmarkedsparate, ret og pligt til at tage en uddannelse. Uddannelsespligten omfatter unge op til 18 år, mens der for unge fra 18 år og op til 25 år et uddannelsespålæg. Det betyder, at unge på offentlig forsørgelse, og som jobcentret vurderer parate/egnede til at tage en erhvervs-kompetencegivende uddannelse på ordinære vilkår, bliver givet uddannelsespålæg med krav om at søge optagelse på samt gennemføre en uddannelse. Såfremt dette ikke efterleves, kan der anvendes økonomiske sanktioner, hvor der helt eller delvist bliver skåret i de unges overførselsindkomst (jf. Lov om aktiv beskæftigelsesindsats). Der er således lagt et politisk pres i retning af uddannelse til yngre og svagere grupper af unge. Tre ud af fire på kontanthjælp i aldersgruppen 18-30 år har kun deres folkeskoleuddannelse (Samspil info, 2012). Nogle unge går aldrig i gang med en ungdomsuddannelse efter afsluttet grundskole, andre går i gang, men falder fra, og nogle unge dropper ud af adskillige uddannelses- og beskæftigelsestilbud.

Hotspot Indre og Ydre Nørrebro arbejder for at øge trygheden i boligområder, hvor beboere oplever utryghed som følge af kriminalitet. Hotspot har ønsket at få gennemført en undersøgelse af unge mellem 15 og 24 år, som er uden for uddannelse og beskæftigelse, med henblik på at vurdere, hvorvidt de eksisterende, kompetencegivende almene uddannelses- og beskæftigelsesindsatser er tilstrækkelige og matcher de unges behov.

Nørrebro er karakteriseret ved at være en bydel med en relativ ung befolkningssammensætning og med mange beboere med anden etnisk baggrund end dansk. Unge under uddannelse bosætter sig i bydelen. Dette giver muligvis bydelen nogle særlige udfordringer i forhold til at håndtere disse befolkningsgrupper, og derfor bliver der sat fokus på grupperne i belysningen af uddannelses- og beskæftigelsesmulighederne i undersøgelsen. Det er resultaterne af denne undersøgelse, som afrapporteres i indeværende rapport.

KAPITEL 1. FORMÅL OG METODE

Formål

Formålet med undersøgelsen er at belyse, om der er overensstemmelse mellem behovet for uddannelse og beskæftigelse hos unge mellem 15 og 24 år på Indre og Ydre Nørrebro og de uddannelses- og beskæftigelsestilbud, der udbydes. Viden om dette er en forudsætning for, at uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen for de unge i højere grad kan effektiviseres og tilpasses de eksisterende behov.

DEN FØLGENDE RAPPORT INDEHOLDER:

- En statistisk kortlægning af uddannelses- og beskæftigelsessituationen for unge på Indre og Ydre Nørrebro i aldersgruppen 15 til 24 år.
- En kvalitativ interviewundersøgelse af udvalgte unges ønsker til og behov for eksisterende, kompetencegivende uddannelses- og beskæftigelsestilbud.
- En analyse af unge uden for uddannelse og beskæftigelse med henblik på en vurdering af, om de eksisterende, kompetencegivende almene uddannelses- og beskæftigelsesindsatser er tilstrækkelige og matcher de unges behov.
- Anbefalinger til forbedringer af Københavns Kommune og uddannelsesinstitutionernes tilbud til unge uden for uddannelse og beskæftigelse.

Metode og datagrundlag

Den kvalitative analyse er gennemført på baggrund af personlige interviews med unge fra Nørrebro samt interviews med medarbejdere ansat i Københavns Kommune. Datagrundlaget for den statistiske kortlægning er Beskæftigelsesministeriets nationale forløbsdatabase DREAM. DREAM indeholder oplysninger om alle personers modtagelse af overførselsindkomster på ugebasis. Desuden indgår oplysninger om modtagelse af lønindkomst fra E-indkomstregistret, som omfatter indberetning af indkomstoplysninger fra arbejdsgivere.

Til den kvalitative interviewundersøgelse har 18 unge i personlige interviews fortalt om deres oplevelser og erfaringer med uddannelses- og beskæftigelsestilbud, fra de gik ud af grundskolen og frem til interviewtidspunktet i efteråret 2012. De interviewede unge er alle mellem 15 og 24 år og opvokset og bosiddende på Indre eller Ydre Nørrebro. De har alle prøvet at være i gang med eller stoppe på forskellige uddannelser og jobs. Desuden har de ikke gennemført en kompetencegivende ungdomsuddannelse, og de har ikke en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Endelig er de overordnet karakteriseret ved at leve i en social udsat position pga. kriminalitet, misbrug, forældres sociale og/eller helbredsmæssige problemer. Disse informanter benævnes fremover "de unge".

Derudover er 19 medarbejdere, fremover benævnt "professionelle," fra henholdsvis Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (BIF), Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF) og Socialforvaltningen (SOF) blevet interviewet. De har fortalt om deres viden og erfaringer med match mellem de

unges behov og de eksisterende uddannelses- og beskæftigelsestilbud samt om erfaringerne med det tværgående samarbejde mellem aktører på uddannelses- og beskæftigelsesområdet på Indre og Ydre Nørrebro.

Til den statistiske kortlægning er samtlige unge mellem 15 og 24 år, som er bosat på Indre og Ydre Nørrebro (distrikt 8 og 12), udtrukket fra CPR-registret, hvorefter disse CPR-numre er blevet koblet med indkomstoplysninger fra Beskæftigelsesministeriets nationale forløbsdatabase DREAM og E-indkomstregistret. DREAM omfatter samtlige personer, der har modtaget offentlige overførselsindkomster og indeholder desuden beskæftigelsesoplysninger. E-indkomstregistret er et samlet register over alle borgeres indkomstforhold. Ud over indkomstoplysninger forefindes også oplysninger om køn og etnicitet. Der er tale om 4.476 unge i alt, herunder 1.736 på Indre Nørrebro og 2.740 på Ydre Nørrebro. Der er redegjort yderligere for metode i bilaget.

KAPITEL 2. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

Kortlægningen og analysens vigtigste konklusioner og anbefalinger fremgår af dette kapitel. Det anbefales at læse de enkelte kapitler omhandlende emnerne særskilt, da det giver større indsigt i beskrivelserne og analyserne.

Resultater fra den statistiske kortlægning

Den statistiske kortlægning viser, at Hotspot-områderne på Nørrebro ikke adskiller sig markant fra København som helhed i forhold til de unges uddannelses- og beskæftigelsestilknøytning. Der er dog lidt flere, der er i gang med en SU-berettiget uddannelse og lidt færre, der har en ordinær beskæftigelse i forhold til København generelt.

Analyseres data nærmere for Indre og Ydre Nørrebro, ses der i nogen grad forskelle mellem de enkelte grupper af unge i forhold til deres uddannelses- og beskæftigelsestilknøytning.

ORDINÆR BESKÆFTIGELSE

Samlet set er ca. 27% af unge mellem 15 og 24 år i beskæftigelse i begge Hotspot-områderne, og der er ganske små kønsforskelle på beskæftigelsesprocenten. Heroverfor er der lidt flere unge med etnisk minoritetsbaggrund, der er i beskæftigelse (28,6% på Indre Nørrebro og 31,7% på Ydre Nørrebro) end blandt etnisk danske unge (24,4% på Indre Nørrebro og 26,6 på Ydre Nørrebro). Til sammenligning er 30% mellem 15 og 24 år generelt beskæftigede i København, og her ses en meget lille forskel på etnicitetsbaggrund.

SU-BERETTIGET UDDANNELSE

Cirka 42% af de unge i Hotspot-områderne er i gang med en SU-berettiget uddannelse. Der er ingen kønsforskel på Indre Nørrebro, men på Ydre Nørrebro er der flere kvinder end mænd i uddannelse, og uddannelsesprocenten vokser med alderen. Det er desuden markant, at uddannelsesprocenten er langt højere blandt unge med dansk baggrund end blandt unge med ikke-dansk baggrund. Det samme billede tegner sig i København generelt, hvor 40% er i gang med en SU-berettiget uddannelse.

INGEN INDKOMST

Samlet set er ca. 25% uden indkomst i begge Hotspot-områder på Nørrebro, og det samme gør sig gældende for København generelt. Aldersmæssigt er det de 15-17årige, som oftest 'ingen indkomst' har, bl.a. fordi de ikke kan modtage SU. Det mest markante er imidlertid de etniske forskelle, idet kun ca. 15% af de etnisk danske unge på Indre Nørrebro og 10,8% på Ydre Nørrebro har 'ingen indkomst', mens det er tilfældet for ca. 48% af de unge med etnisk minoritetsbaggrund (49,9% på Indre Nørrebro og 46,6% på Ydre Nørrebro).

ETNISKE FORSKELLE

CASA konstaterer, at der er markante etniske forskelle i Hotspot-områderne på Nørrebro, hvor færre unge med etnisk minoritetsbaggrund er i gang med en SU-berettiget uddannelse end de etnisk danske unge. De unge med etnisk minoritetsbaggrund er ofte uden indkomst. Heroverfor er der en lidt større andel af unge med etnisk minoritetsbaggrund, som er i beskæftigelse. I forhold til den gruppe, som ikke har nogen indkomst, viser opgørelserne, at forskellen mellem grupperne vokser med alderen. For de 15-17årige er der 68% med etnisk minoritetsbaggrund uden indkomst og 63% med etnisk dansk baggrund uden indkomst. Blandt de 21-24årige er der ca. 48% med etnisk minoritetsbaggrund, som ingen indkomst har, mens kun ca. 9% med etnisk dansk baggrund er uden indkomst. Det skal imidlertid nævnes, at de etniske forskelle er markante i hele Københavns Kommune. Det er derfor ikke en problemstilling, der er specifik for Nørrebro.

De unges ønsker og behov til uddannelse og beskæftigelse

I den kvalitative del af denne undersøgelse viser interviewene med de unge, at de først og fremmest påtager sig et personligt ansvar, og ser det som selvforskyldt, at de ikke har gennemført en uddannelse eller fået et varigt job. Dernæst argumenterer de unge med andre forhold som fx det sociale miljø på Nørrebro, vennekredsen eller fysiske og psykiske sygdomme. De unge stiller ikke i lige så høj grad krav til samfundet, uddannelses- og beskæftigelsestilbuddene, som de stiller krav til sig selv. Det er derfor hovedsageligt gennem en analyse af deres fortællinger, at vi peger på de unges ønsker og behov, mere end det er noget, som de selv direkte beskriver.

De unges generelle ønsker til uddannelse og beskæftigelse

- De unge vil gerne have en uddannelse.
- Størstedelen af de unge, deres forældre og familiemedlemmer ønsker, at de får en gymnasial uddannelse. For nogle forbliver det et ønske trods negative erfaringer med forskellige uddannelses- og beskæftigelsestilbud.
- De unge ønsker en praktikplads og et regulært, lønnet arbejde. Dog er der også en gruppe af de unge, som på grund af deres kriminelle erfaringer og livsstil har vanskeligt ved at se de ordinære jobs og kompetencegivende uddannelses- og beskæftigelsestilbud som muligheder for dem.

De unge efterspørger

- Færre deltagere på undervisningsholdene på de forskellige uddannelser.
- Mindre larm i klasserne og på undervisningsholdene.
- Mere praktisk undervisning og mindre kateterundervisning samt mulighed for at kunne bevæge sig fysisk.
- Mere kobling mellem teori og praktik.
- Mere homogene klasser og undervisningshold, fordi det er svært at holde fast i et tilbud, hvor få ligner dem selv.
- Udbygget tillidsrelation mellem elev og lærer og mere opmærksomhed fra lærer på den enkelte elev.

- Ros og anerkendelse for det, som de unge er gode til.
- Støtte til koordinering af individuelle forløb.
- Fleksibilitet i tilbuddenes retningslinjer under hensyntagen til de unges sociale situation.
- Lavere tolerancetærskel blandt lærere og undervisere ved for meget fravær.

De unges erfaringer viser også et behov for at kende endemålet på et konkret beskæftigelses- eller uddannelsesforløb. Altså en forhåndsviden om, hvad en konkret uddannelse kan føre til af jobs fremadrettet. Desuden efterspørger de unge en begrænset varighed på et uddannelsesforløb. To år bliver blandt andet nævnt som en overskuelig tidshorisont.

Matchet mellem udbud og efterspørgsel

På baggrund af interviewene med både de unge og med de professionelle bliver det belyst, hvordan de eksisterende uddannelses- og beskæftigelsestilbud matcher de unges efterspørgsel. Analysen belyser et behov for mere praktiskorienteret undervisning og kobling til virksomheder allerede i grundskolen. Desuden retter de professionelle opmærksomhed på mulighederne for, at de unge tager på efterskole, samt om virksomhedspraktikken bruges i tilstrækkelig grad.

Mangel på praktik- og lærepladser

Mangel på praktik- og lærepladser er især problematisk for de interviewede unge fra Nørrebro fordi:

- Den lokale erhvervsstruktur er karakteriseret ved relativt få virksomheder og håndværksmestre.
- Antallet af klubtilbud matcher ikke efterspørgslen fra unge, som gerne vil i praktik i disse institutionstyper.
- Der er blandt nogle unge en begrænset mobilitet i forhold til at bevæge sig uden for Nørrebro.
- De unge er i deres søgning efter praktik- og lærepladser uden for bydelen i hård konkurrence med unge fra disse lokalområder.
- De unge kan opleve en stigmatisering, fordi de bor på Nørrebro.
- De unge har et begrænset netværk eller et begrænset brug af deres netværk.

At de professionelle opfordrer de unge til at gennemføre en erhvervsuddannelse stemmer ikke overens med den mangel på både praktik- og skolepraktikpladser, der faktisk er. Der er således et dilemma mellem den åbne tilgang til erhvervsuddannelserne og så kravet om praktikplads for at kunne gennemføre dem. *"Skal man tage elever ind på erhvervsskolerne, selvom der ikke er praktikpladser?"* spørger en af de professionelle.

Tilstrækkeligt med uddannelses- og beskæftigelsestilbud

Generelt er vurderingen fra de professionelle, at bortset fra praktik- og lærepladsmanglen, så er der et tilstrækkeligt udbud af kompetencegivende uddannelses- og beskæftigelsestilbud til de unge fra Nørrebro. De professionelle fremhæver fx Erhvervsgrunduddannelsen (EGU'en) som et relevant tilbud til unge over 18 år, fordi:

- Den kun varer to år.
- Uddannelsen indeholder flere praktikforløb.
- Uddannelsens indhold tilrettelægges efter den enkelte unges interesseområder og fagligt niveau.
- Der er en EGU-vejleder, som kan støtte den enkelte med koordinering af de differentierede tilbud undervejs i uddannelsesforløbet samt med placeringen på det rette, faglige niveau i de enkelte fag.

De professionelles vurdering af, at der er tilstrækkeligt med tilbud for de unge skal ses under forudsætning af etableringen af fleksuddannelsen i løbet af efteråret 2013. Flexuddannelsen kommer, ifølge de professionelle, til at tilgodese en gruppe af unge, som har behov for en både praktisk og boglig uddannelse.

Tilbuddenes indhold

Udover viften af uddannelses- og beskæftigelsestilbud peger de interviewede professionelle på at styrke:

- Prioriteringen af sociale kompetencer i tilbuddene.
- Kendskab til og accept af variationen af uddannelsesstilbud og uddannelsesforløb for de unge og deres familier.
- De unges billeder af, hvilke jobs et uddannelsesforløb kan ende med.
- Hensynet til den enkelte i forhold til udsathed.
- Den individuelle indsats fra uddannelsesinstitutionernes side.
- Studiemiljøet på uddannelsesinstitutionerne.
- De unges begrænsede muligheder for at lave deres hjemmearbejde.

Begrænsede faglige og sociale forudsætninger for ungdomsuddannelse

Interviewene med de unge viser, at de i udskolingen, hvor de står foran overgangen til ungdomsuddannelserne, mangler de grundlæggende sociale og faglige forudsætninger for at kunne påbegynde deres foretrukne ungdomsuddannelse. Årene i udskolingen er for de unge ofte karakteriseret ved begrænset skolegang, og desuden har nogle af dem færre fag end andre elever. Nogle af de unge har erfaringer med mange skoleskift og udsmidninger fra klasser, fag og skoler. Desuden har nogle af de unge oplevet perioder uden undervisning mellem forskellige grundskoletilbud, hvor de primært opholder sig på gaden eller hjemme.

Heroverfor har bevidst brug af skoleskift og omstrukturering, fx i forbindelse med skolesammenlægninger, for nogle unge bidraget som et positivt element, hvad angår at påbegynde og fastholde en ungdomsuddannelse. Bl.a. fordi disse unge får nye lærere, et nyt miljø og nye kammerater med andre interesser.

De interviewede professionelle peger på en for høj tolerancetærskel, hvad angår fravær for de unge i udskolingen. De unges erfaringer understøtter dette. Deres forældre er i periferien med et ønske om, at de unge tager en uddannelse og med høje forventninger hertil – men for nogle forældres vedkommende uden at tage et forældreansvar i forhold til de unges skolegang.

Uoverensstemmelse mellem de unges vidensgrundlag og det individuelle valg

Ifølge de unge og de professionelle i undersøgelsen er uddannelses- og beskæftigelsessystemet præget af individuelle valg. Valg, som kan være vanskelige at træffe på baggrund af de unges forudsætninger herfor, det være sig fx familiebaggrund, bydel og netværk. Desuden bliver graden af individualitet for nogle af de unge endnu større, fordi de allerede i løbet af udkolingen har været i alternative og individuelle forløb.

I de tillidsfulde relationer til rollemodeller som fx venner eller pædagogerne og socialrådgiverne i klubberne og værestederne på Nørrebro bliver den enkeltes billede af muligheder og ønsker til uddannelse og beskæftigelse typisk defineret. Det kan have betydning for, i hvilken udstrækning den fulde mangfoldighed af tilbudsviften bliver tilstrækkelig kendt for de unge.

Skole- og jobkultur og de unges ageren

Der er et kulturelt mismatch mellem de unge fra undersøgelsen, uddannelses- og arbejdspladserne. Kulturelle værdier og sprog er væsentligt forskellige i skolen og på gaden. I uddannelses- og arbejdspladserne er de unge én blandt mange, men på gaden rangerer nogle af dem højt i det sociale hierarki. For målgruppen kan arbejdspladsjargonen være vanskelig at forstå, da det i udgangspunktet er med et sprogbrug, som de unge ikke forstår. De unge har, som følge af disse uoverensstemmelser i kultur og sprog, erfaringer med konflikter i uddannelses- og arbejdspladserne.

Social udsathed som barriere for gennemførelse og fastholdelse

Social udsathed og vilkår i forbindelse med fx kriminalitet og sygdom minimerer i udgangspunktet de unges fokus på at fastholde uddannelse og beskæftigelse. De kompetencegivende uddannelses- og arbejdspladser er typisk opbygget som et kontinuerligt forløb, hvor uddannelserne bygger oven på hinanden. For de interviewede unge er der ofte mange både fysiske og mentale afbrydelser på grund af fx afsoning, retsmøder, sygdom, dødsfald eller konflikter. Et hverdagsliv med disse brud skaber vanskelige vilkår for deltagelse i kontinuerlige, vertikale uddannelsesforløb. De unges erfaringer tyder på, at de starter igen og igen på uddannelser på samme niveau, fx forskellige grundforløb inden for erhvervsuddannelserne, uden at gennemføre et helt forløb.

Nogle unge bruger perioder uden tilknytning til uddannelse eller beskæftigelse som afklaringsperioder. De unges erfaringer er imidlertid, at pauserne ikke bringer hverken motivation eller afklaring med sig. Nogle unge starter på mange forskellige uddannelser med bestræbelser om at blive afklaret i forhold til, hvad de gerne vil uddanne sig inden for og arbejde som.

Motivationsfremmende tilbud til unge med afsoningserfaringer

Hvad angår de unge, som har et fængselsophold bag sig, siger de professionelle vurdering, at der er tilstrækkeligt med tilbud til denne gruppe af unge. Problemstillingen her omhandler imidlertid en manglende motivation fra de unges side. Dette på trods af de professionelle vurdering af, at der er en bred vifte af uddannelses- og kompetenceafklarende forløb både i UU- og jobcenterregi.

På den baggrund kan der stilles spørgsmål ved om den brede vifte af afklaringstilbud, som de professionelle i interviewene giver udtryk for er til rådighed, er velegnede til unge med afsonings- og erfaring fra Nørrebro.

Anbefalinger

Anbefalinger til forbedringer af Københavns Kommune og uddannelsesinstitutionernes tilbud til de unge har CASA baseret på en analyse af de unge og de professionelles erfaringer med uddannelses- og beskæftigelsestilbud. Herunder deres erfaringer med overgange fra grundskolen til uddannelse og beskæftigelse, frafald på uddannelser samt kontakt til og samarbejde mellem medarbejdere fra Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (BIF), Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF) og Socialforvaltningen (SOF).

Fokuser på udskolingen

- Familieorienteret uddannelsesvejledning særligt i udskolingen fra 7.-9.klasse.
- Styrkelse af personlig og vedholdende vejlederkontakt særligt rettet mod forældrene til de elever, som i udskolingen sjældent kommer, eller som er blevet udelukket fra at deltage i undervisningen. Tydelighed om konsekvenser af fx fravalg af fag for både elev og forældre.
- Prioritering af handlingsindsats ved de unges fravær og konsensus blandt de professionelle om, hvornår omfang af fravær er noget, der skal handles på. Øget fokus på de unges fraværsmønster i udskolingen og mindre tolerance omkring fravær. De interviewede unge fortæller, at de pjækker og sjældent kommer til undervisning – tilsyneladende uden konsekvenser.
- Prioritering af indsats for de ikke-skoleaktive i udskolingsårene. Der er behov for tidlig indsats og prioritering af elever, som er fraværende i udskolingen. I forbindelse hermed en videreførelse og et styrket samarbejde mellem skolesocialrådgiverne, lærerne og UU-vejlederne.

Fokuser på uddannelsesvejledning

- Udbrede tilbudsviften og kombinationsmulighederne for de unge bl.a. ved, i uddannelsesvejledningen og via afklaringsamtaler, at skabe tydelighed over de korterevarende tilbud, og hertil hvilke konkrete jobs disse kan ende med. Herunder også at arbejde for at styrke de unges viden om, hvilke faglige og personlige forudsætninger fx en gymnasial uddannelse kræver, og hvad det kræver at gennemføre en lang videregående uddannelse, fx inden for medicin eller jura.
- Bredere og bedre viden om uddannelsesmuligheder- og forløb, som overbygning på de erfaringer de unge gør sig baseret på venner og klubpædagogers uddannelse og beskæftigelse. De unges ønsker til konkrete uddannelser efter ungdomsuddannelsesniveau er typisk inspireret af rollemodeller i klubberne på Nørrebro samt af vennekredsen. Nogle af de unge efterspørger en mere specifik viden om uddannelser, og hvilke jobs de kan føre til samt muligheder for at afprøve det i løbet af udskolingen.
- Prioritering af at gennemføre en uddannelse mere end på at starte på en.

- Proaktiv vejledning med hurtigere og bedre opfølgning i perioderne mellem skift bl.a. ved udsmidning og ved drop ud.

Fokuser på indholdet i uddannelsestilbuddene

- Fokus på de personlige og sociale kompetencer i forhold til at gå på en uddannelse og fx være i lære. Et øget fokus på mødet mellem de unge og kollegaerne på arbejdspladserne, og hvordan konflikter løses, når der er en stor normmæssig forskel, kan med fordel prioriteres som en del af uddannelsen. Hvordan skal man fx forholde sig til chikanerende og racistiske bemærkninger? Og hvordan skal arbejdspladserne imødekomme de unges sprog og adfærd?
- Fokus på, hvordan de unge begrænser konflikter med underviserne og oplever at være forfulgt af en bestemt lærer, blive svigtet osv.
- Afklaring af om virksomhedspraktikken og tilbud om efterskole bliver benyttet i tilstrækkelig grad, og om afklaringstilbuddene er de rigtige til udsatte unge fra Nørrebro?

Fokuser på det tværgående samarbejde

- Der er behov for at fastholde og udbygge det samarbejde, som UU-vejledere, beskæftigelseskonsulenter og medarbejdere i klubber og væresteder allerede har. Der er i klubber og væresteder en tillidsrelation mellem de unge og medarbejderne, og derfor er disse steder fordelagtige som arena for uddannelses- og beskæftigelsesvejledning. Der kunne udover vejledning være forskellige aktiviteter målrettet uddannelse og beskæftigelse, herunder coaching, uddannelses- og virksomhedsbesøg, jobsøgning og motivations- og forberedende aktiviteter i forhold til uddannelse og beskæftigelse.
- Der er et behov blandt samarbejdspartnerne for en drøftelse af de unges prioritering af uddannelse og job i forhold til deres sociale problemstillinger, fordi der kan være en tendens til, at uddannelse og job bliver sat på 'vigespør' ved sociale problemer og konflikter i miljøet, ligesom uddannelse fylder meget lidt under de unges afsoning.
- Der er behov for at sætte fokus på overgangen mellem de særlige tilbud som fx opholdsstederne og fængslernes skoletilbud og de almene kompetencegivende tilbud. Der er i disse overgange brug for ekstra opmærksomhed på den unge fra de professionelle for at imødekomme u hensigtsmæssige pauser.
- Der er behov for en medarbejder, som både kan mediere ved konflikter, som kan opstå mellem de unge og lærerne, uddannelsesinstitutionerne og på arbejdspladserne. Desuden kan medarbejderen sørge for, at den unge får kontakt til de relevante instanser samt støtte den unge i at fastholde uddannelse og job på trods af de fysiske og mentale afbrydelser, som kommer.
- Øget brug af 'Grøn bølge', som betyder, at medarbejdere fra de unges tilbud under SOF har umiddelbar mulighed for kontakt til jobkonsulenter i BIF og UU-vejledere i BUF. Det er helt afgørende for målgruppen, at de kan opnå kontakt, når behovet og motivationen er der. Det er endvidere væsentligt, at der ikke går for lang tid, inden et eventuelt møde med den unge bliver afholdt.

KAPITEL 3. KORTLÆGNING AF DE UNGES UD- DANNELSES- OG BESKÆFTIGELSESSITUATION PÅ NØRREBRO

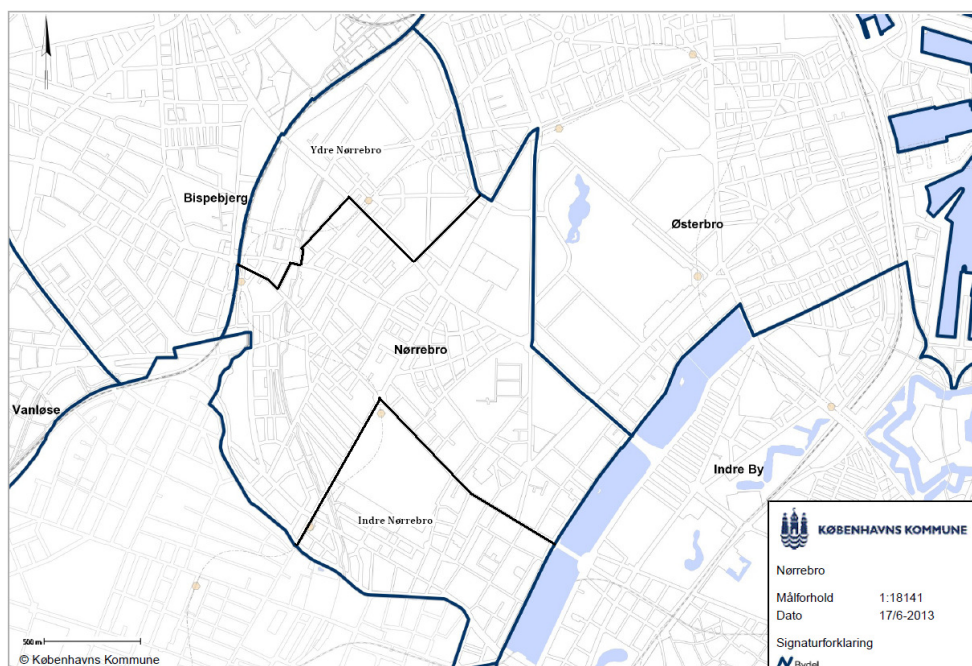
Formålet med dette kapitel er at tegne et billede af de unges situation med hensyn til beskæftigelse og uddannelse. Analysen tegner et billede af samtlige unge mellem 15 og 24 år, som er bosiddende på Indre og Ydre Nørrebro. Kortlægningen er baseret på kvantitative data, som gør det muligt at redegøre for andelen af, hvor mange af de unge, der bl.a. ikke er i hverken uddannelse eller beskæftigelse. Til kortlægningen er anvendt data fra Beskæftigelsesministeriets nationale forløbsdatabase DREAM.

Vi har opdelt Nørrebro i tre områder:

1. **Indre Nørrebro** (Hotspot-område, distrikt 8)
2. **Ydre Nørrebro** (Hotspot-område, distrikt 12)
3. **Øvrige Nørrebro** (Ikke-Hotspot-område, distrikt 9, 10 og 11)

Derudover har vi brugt Københavns Kommune som sammenligningsgrundlag.

FIGUR 1. KORT OVER BYDELEN NØRREBRO

Befolknings sammensætningen på Nørrebro

I det følgende bliver det kort beskrevet, hvordan befolkningen på Indre og Ydre Nørrebro generelt set er fordelt på alders- og etnicitetsgrupper set i forhold til hele København.

Tabel 1: Befolknings sammensætning på Indre og Ydre Nørrebro og i hele København

Procent	Indre Nørrebro	Ydre Nørrebro	Hele København
Alle	100,0	100,0	100,0
Alder:			
0-24 år	33,4	40,2	29,6
25-64 år	60,3	53,2	60,0
65+ år	6,2	6,6	10,4
Etnisk baggrund:			
Fra Danmark og EU-lande	74,0	58,6	85,6
Indvandrere/efterkommere fra ikke-EU-lande	26,0	41,4	16,4
Antal beboere	13.940	13.446	528.208

Kilde: HOTSPOT: Nulpunktsmåling. Kriminalitet - og tryghedsmåling. Center for boligsocial udvikling. 2011

Tabellen viser, at der bor relativt mange 0-24årige på Nørrebro, når man sammenligner med hele København samtidig med, at der bor relativt få ældre på 65 år og derover.

Der er flere unge med baggrund i ikke-EU-lande på Nørrebro end i hele København. Der er især mange på Ydre Nørrebro.

Nørrebro er altså karakteriseret ved at være en bydel med en relativt ung befolkning og med mange beboere med etnisk minoritetsbaggrund. Dette billede bekræftes af den følgende tabel, som kun omfatter målgruppen for kortlægningen, nemlig de 15-24årige.

Tabel 2: De 15-24årige på Nørrebro fordelt efter køn, alder og etnisk baggrund, 2013

Procent	Indre Nørrebro	Ydre Nørrebro	Øvrige Nørrebro	Hele København
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0
Alder:				
15-17 år	16,2	18,4	8,1	14,8
18-20 år	18,2	20,4	16,0	21,8
21-24 år	65,6	61,2	75,9	63,4
Køn:				
Kvinder	54,1	55,8	55,4	53,9
Mænd	45,9	44,2	44,6	46,1
Etnisk baggrund:				
Etnisk dansk	70,2	60,3	81,9	77,0
Etnisk minoritetsbaggrund	29,8	39,7	18,1	23,0
Antal	1.736	2.740	9.053	86.231

Kilde: Data fra DREAM og CPR-data

Uddannelses- og beskæftigelsesstatus på unge fra Nørrebro

Uddannelses- og beskæftigelsesforholdene er undersøgt via Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM. Dette register indeholder oplysninger om alle personers modtagelse af overførselsindkomster på ugebasis. Desuden indgår oplysninger om modtagelse af lønindkomst fra E-indkomstregistret, som omfatter indberetning af indkomstoplysninger fra arbejdsgivere.

Uddannelsesoplysningerne vedrører modtagelse af uddannelsesstøtte til SU-berettigede uddannelser. Personerne er registreret af SU-styrelsen og indgår uanset, om personen får udbetalt SU eller ej, fx hvis personen har fravalgt SU i en periode. Personer under uddannelse, der ikke er registreret hos SU-styrelsen, indgår ikke i DREAM, men dette er et fåtal. Det kan bl.a. omfatte de personer, der går på uddannelser, som ikke er SU-berettigede, fx private kurser, produktionsskoler og andre uddannelser i privat regi.

E-indkomstregistret indeholder som nævnt indberettede indkomstoplysninger fra arbejdsgivere. I disse analyser har CASA brugt indkomstoplysningerne som udtryk for ordinær beskæftigelse. Det betyder samtidig, at de former for beskæftigelse, som ikke indberettes, er udeladt. Det kan eksempelvis være 'sort' og ulovlig beskæftigelse, eller hvis arbejdsgiveren ikke har indberettet lønnen. Det skal også nævnes, at CASA ikke har oplysninger om antal arbejdstimer i den pågældende uge. Der kan derfor være tale om meget kortvarig beskæftigelse, fx nogle få timer.

Tabel 3 viser fordelingen af antallet af unge mellem 15 og 24 år på DREAM-kategorierne. De største kategorier er SU, beskæftigelse, jf. E-indkomst og 'ingen indkomst'. Der er meget få på dagpenge, hvilket afspejler, at de unge ikke har særlig stor tilknytning til arbejdsmarkedet endnu. Derimod er der en vis gruppe på kontanthjælp – enten aktivt eller passivt. Endelig skal det bemærkes, at der ikke er ret mange på pension blandt de 15-24årige.

Tabel 3: De 15-24årige på Nørrebro fordelt efter DREAM-kategorier. Uge 7 i 2013

Antal	Indre	Ydre	Øvrige	Hele
	Nørrebro	Nørrebro	Nørrebro	København
Ingen Indkomst	449	686	1.639	21.450
Beskæftigelse jf. e-Indkomst	445	785	2.347	26.008
Passiv dagpenge	11	19	52	513
Fleksjob og delvis ledig	4	6	8	142
Passiv kontanthjælp	44	35	124	1.328
Aktiv kontanthjælp	26	48	114	1.400
Aktiv dagpenge	0	5	11	186
Revalidering mv.	5	0	10	67
SU	737	1.135	4.713	34.531
Pension	6	9	14	208
Barselsdagpenge	2	6	7	104
Sygedagpenge	7	6	14	280
Andet	0	0	0	16
I alt	1.736	2.740	9.053	86.231

Kilde: Data fra DREAM og CPR-data.

Ydelseskategorierne er herunder opdelt i fire hovedkategorier. Dette for at skabe et overblik over de væsentligste ydelser for de 15-24årige.

- Beskæftiget (i henhold til E-indkomstregistret)
- Uddannelse (SU-berettigede uddannelser)
- Ledige og aktiverede (omfatter dagpenge og kontanthjælp samt aktivering, pensioner mv.)
- Ingen indkomst (ingen registreret indkomst eller ydelse).

Denne inddeling indeholder de væsentligste kategorier, nemlig uddannelse og beskæftigelse. I det omfang de unge har været både beskæftiget og modtaget SU i uge 7, er de placeret i kategorien 'beskæftigelse'. Vi kender dog ikke til omfanget af beskæftigelsen. Kategorien 'ingen indkomst' omfatter i princippet dem, der hverken er i uddannelse, aktivering mv. eller i beskæftigelse. Disse unge kan imidlertid godt have ikke-registreret beskæftigelse, enten fordi arbejdsgiveren ikke har registreret det i E-indkomstregistret, eller fordi det er 'sort arbejde'.

Tabel 4 viser fordelingen af de 15-24årige efter opdelingen i hovedkategorierne. Her fremgår det, hvordan langt størstedelen af målgruppen er under uddannelse, og at ca. en fjerdedel er i beskæftigelse, og en fjerdedel er uden indkomst. Dette gør sig overordnet set gældende for alle områderne.

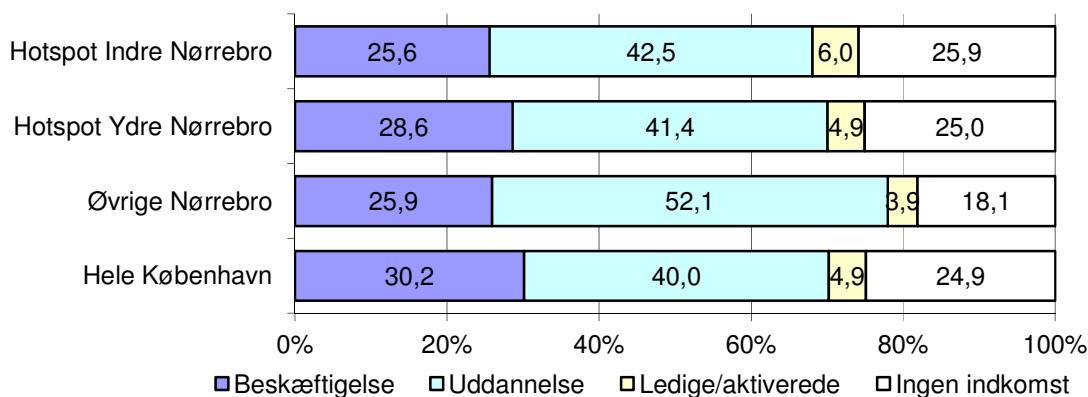
Tabel 4. De 15-24årige fordelt på de fire hovedkategorier fra DREAM. Procent

Procent	Indre Nørrebro	Ydre Nørrebro	Øvrige Nørrebro	Hele København
Beskæftigelse	25,6	28,6	25,9	30,2
SU-uddannelse	42,5	41,4	52,1	40,0
Aktivering mv.	6,0	4,9	3,9	4,9
Ingen indkomst	25,9	25,0	18,1	24,9
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Data fra DREAM og CPR-data.

Figur 1 viser, at 30% af de 15-24årige i 'Hele København' har haft beskæftigelse i uge 7, 2013, mens 40% har været i uddannelse og 5% i en form for aktivering eller dagpenge/kontanthjælp. Endelig er der 25%, som ikke har haft nogen indkomst.

Figur 1. 15-24årige fordelt efter erhvervmæssig placering.

Hotspot-områderne på Nørrebro adskiller sig fra 'Hele København' ved, at en lidt mindre andel er i beskæftigelse, mens en lidt større andel er i gang med en uddannelse. Derimod er der samme andel unge, som ikke har nogen registreret indkomst.

Der er desuden en relativt stor andel unge i uddannelse på 'Øvrige Nørrebro', mens en mindre andel er uden indkomst.

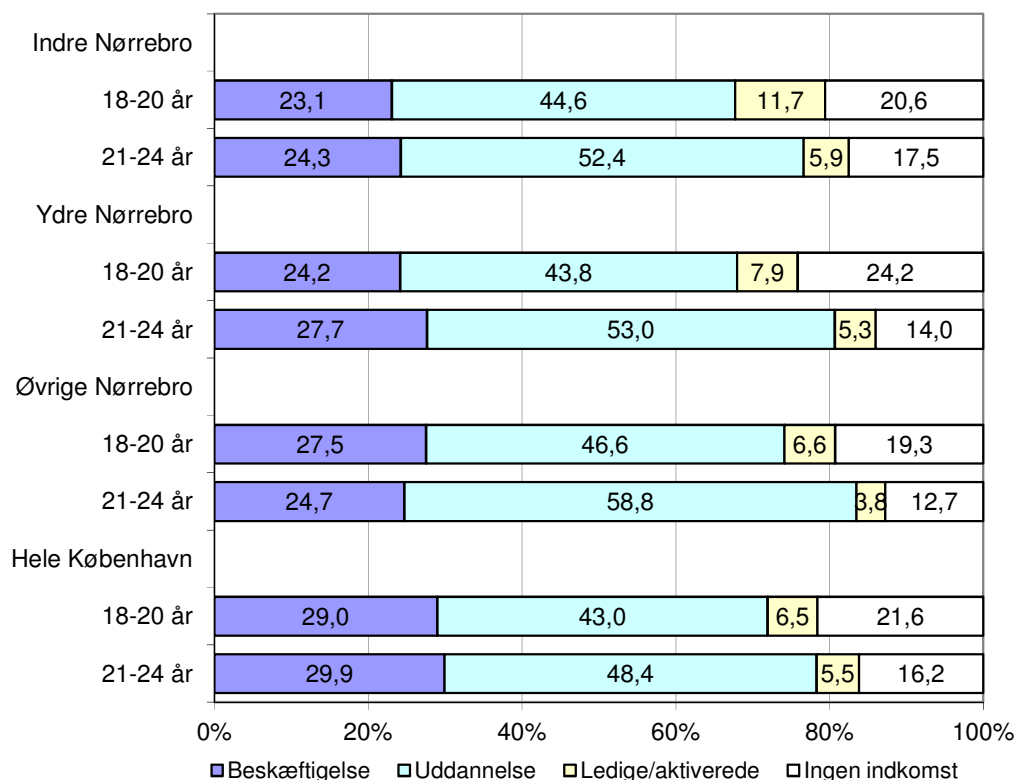
Alder

I det følgende er de unge opdelt i forskellige aldersgrupper, henholdsvis 15-17 år, 18-20 år og 21-24 år. De 15-17årige går typisk i skole og modtager ikke SU, eller også er de i beskæftigelse. De 18-20årige går typisk på erhvervsskoler eller i gymnasiet. De 21-24årige er typisk i gang med en videregående uddannelse.

I de følgende figurer bliver de udvalgte grupper yderligere belyst:

- 18-20årige
- 21-24årige
- Etnisk minoritetsbaggrund
- Etnisk dansk baggrund

Figur 2. Erhvervsmæssig placering for de 18-24årige. Opdelt på områder og alder

Figur 2 viser for det første, at der er en større andel af de 21-24årige, der er i gang med en SU-beregtiget uddannelse end blandt de 18-20årige. Dette billede tegner sig på både Indre og Ydre Nør-

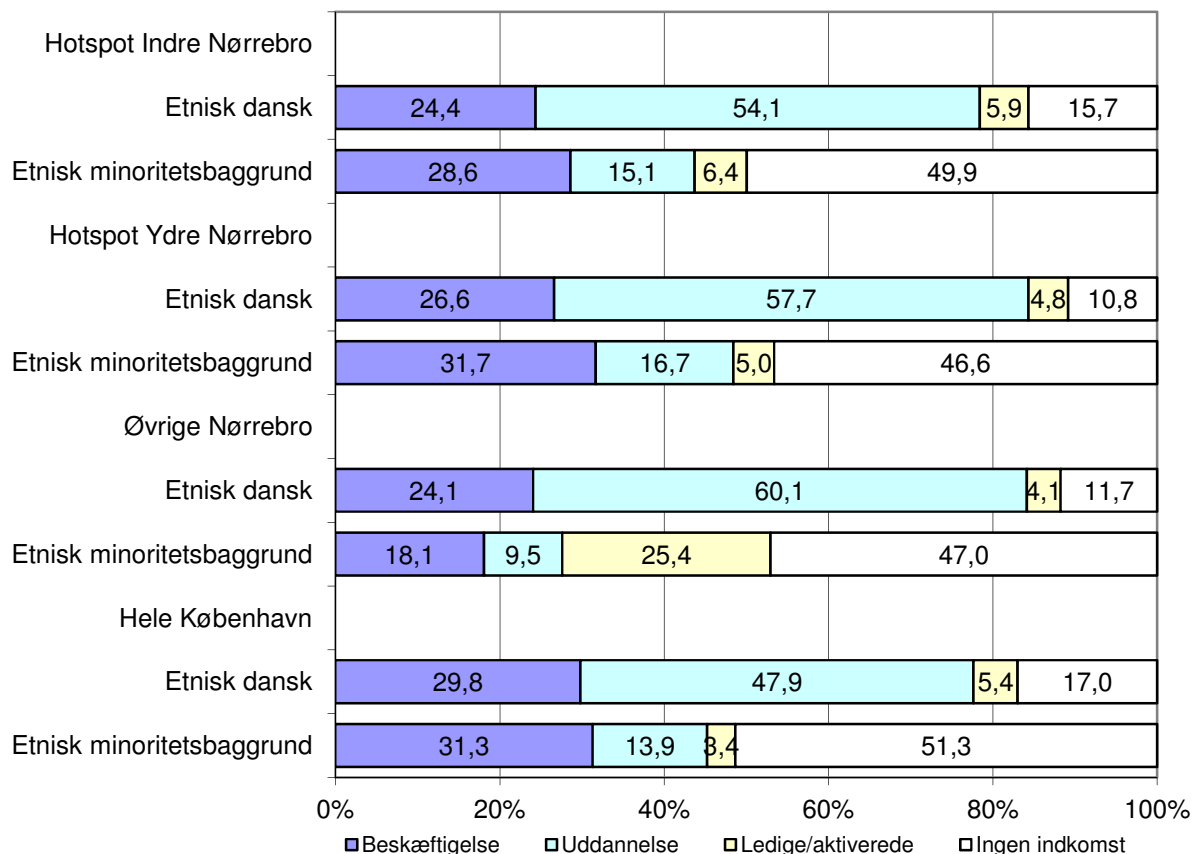
rebros og for København som helhed. Dette kan ses som et udtryk for, at det tager lidt tid, før de unge beslutter sig for at gå i gang med en uddannelse.

Af de 18-20årige på Ydre Nørrebro er en stor procentdel uden indkomst (24,2%) sammenlignet med de andre områder. Der er desuden relativt mange 18-20årige på Indre Nørrebro, der er i aktivering mv. (11,7%). Andelen af unge, som er i gang med en SU-berettiget uddannelse, er større i Hotspot-områderne end i København generelt.

Etnisk minoritetsbaggrund

I det følgende belyses et nærmere fokus på forskelle i uddannelses- og beskæftigelsestilknytning for henholdsvis etnisk danske unge og unge med etnisk minoritetsbaggrund, da de indledende analyser i rapporten identificerede væsentlige forskelle mellem de to grupper. Forskelle, som er forsøgt nærmere beskrevet herunder.

Figur 3. Erhvervsmæssig placering opdelt på Hotspot-områder og etnisk baggrund

Figur 3 viser, at etnisk danske unge langt oftere er i gang med en SU-berettiget uddannelse end unge med etnisk minoritetsbaggrund. Heroverfor er unge med etnisk minoritetsbaggrund langt oftere registreret med 'ingen indkomst'. Disse forskelle er at finde i alle områderne.

Groft sagt har 50% af de unge med etnisk minoritetsbaggrund ikke registreret nogen indkomst, mens dette kun er tilfældet for ca. 10-15% af de etnisk danske unge. Samtidig er 55-60% af de etnisk danske unge registreret i en SU-berettiget uddannelse, mens dette kun er tilfældet for ca. 15% af unge med etnisk minoritetsbaggrund.

Der er altså markante etniske forskelle i forhold til uddannelses- og beskæftigelsestilknytningen på Nørrebro såvel som i resten af København. De unge med etnisk minoritetsbaggrund klarer sig dog lidt bedre i Hotspot-områderne end i København generelt set. Således er henholdsvis cirka 15% og 17% af de unge med etnisk minoritetsbaggrund på Indre og Ydre Nørrebro i gang med en SU-berettiget uddannelse, mens dette gør sig gældende for 14% i hele København.

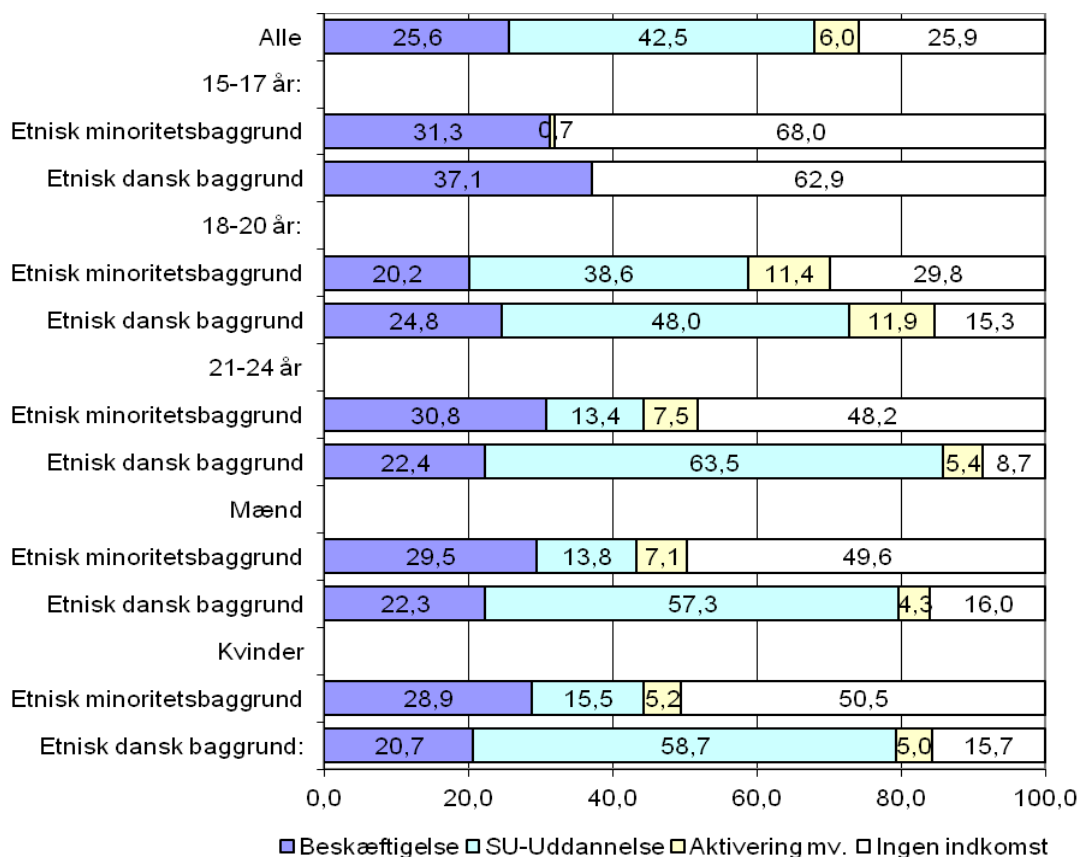
Hotspot-områderne

I dette afsnit bliver forskellene mellem køn, alder og etnisk baggrund på Indre og Ydre Nørrebro i forhold til beskæftigelse og uddannelse belyst. De etniske forskelle er mest markante og er derfor i fokus nedenfor, hvorimod forskellene mellem køn er små.

Hotspot Indre Nørrebro

På Indre Nørrebro er der forskelle på de enkelte grupper med hensyn til deres beskæftigelses- og uddannelsestilknytning.

Figur 4. Procentdel af 15-24-årige i beskæftigelse og uddannelse på Hotspot Indre Nørrebro.

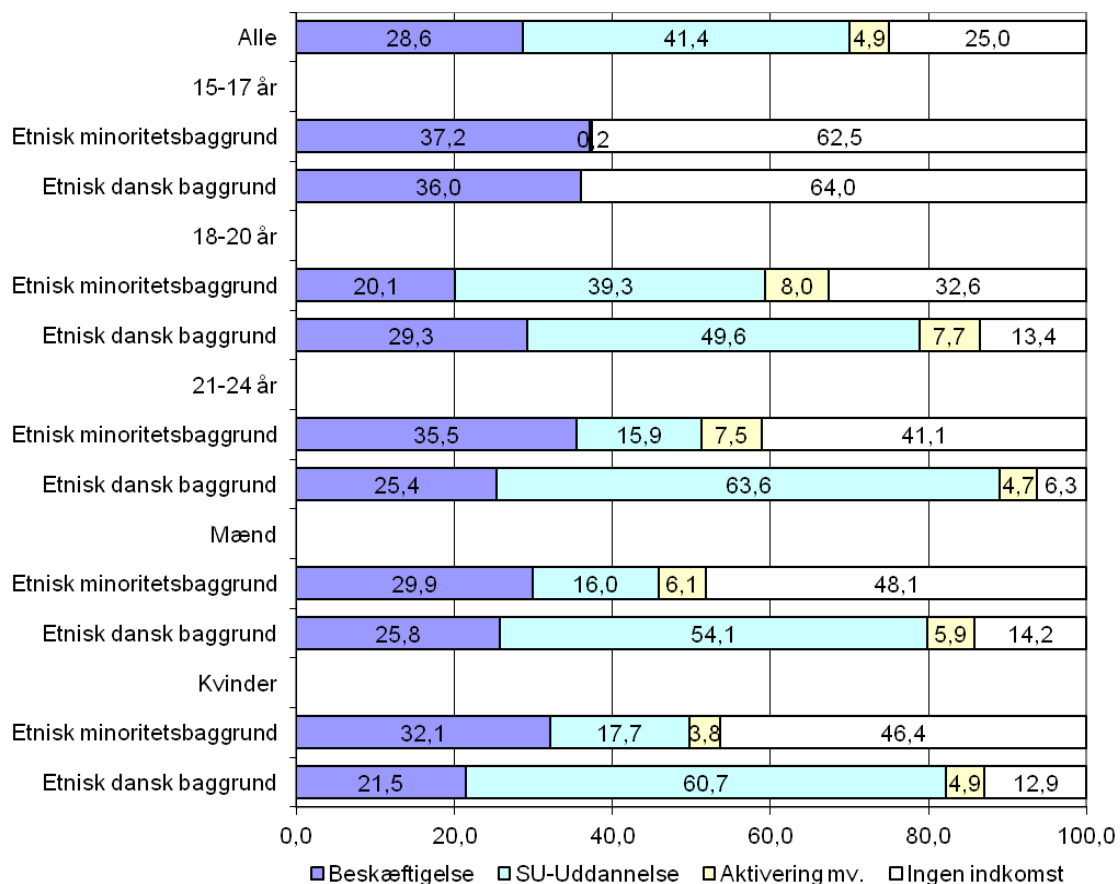
Figur 4 viser, at der er meget begrænsede kønsforskelle blandt de 15-24-åriges beskæftigelses- og uddannelsestilknytning på Indre Nørrebro. En lidt større andel af pigerne er i uddannelse, mens en lidt større andel af drengene er i beskæftigelse.

De etniske forskelle er derimod markante, hvad enten det er inden for aldersgrupperne eller køn. I alle tilfælde har etnisk danske unge en meget stærkere uddannelsesaktivitet, mens kun en lille del er registreret uden indkomst. Det er desuden markant, at de etniske forskelle i uddannelsesaktivitet stiger med alderen.

Hotspot Ydre Nørrebro

På Ydre Nørrebro tegnes et lignende billede.

Figur 5. Procentdel af 15-24-årige i beskæftigelse og uddannelse på Hotspot Ydre Nørrebro.

Figur 5 viser næsten det samme billede som figur 4 omhandlende Indre Nørrebro. Der er kønsforskelle på uddannelses- og beskæftigelsestilknytningen, idet kvinder oftere er i uddannelse end mænd, mens mændene oftere er i beskæftigelse.

På Ydre Nørrebro er også de samme etniske forskelle som på Indre Nørrebro. De to Hotspot-områder minder meget om hinanden med hensyn til de unges uddannelses- og beskæftigelsestilknytning. Dog er andelen af beskæftigede på Ydre Nørrebro på 28,6%, mens den er på 25,6% på Indre Nørrebro.

KAPITEL 4. DE UNGES ØNSKER OG BEHOV TIL UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE

I dette kapitel bliver efterspørgslen på uddannelse og beskæftigelse for de unge mellem 15 og 24 år belyst. Dette gøres ved at fremstille de ønsker og behov, som de unge i interviews har givet udtryk for.

De interviewede unge har erfaringer med at starte på forskellige uddannelsesforløb for derefter at afbryde dem igen. Dette kapitel omhandler, hvad der på baggrund af de unges erfaringer kan trækkes frem om de unges ønsker og behov til de kompetencegivende uddannelses- og beskæftigelses-tilbud. Kapitlet omhandler temaer så som, at de unge gerne vil have en uddannelse, at gymnasiet er den forventede ungdomsuddannelse, at der er behov for bedre opfølgning, når de unge falder fra en uddannelse eller et job samt karakteristik af de unges motivation. Kapitlet er opdelt i følgende afsnit:

- Erfaringer med grundskolen
- Gymnasieuddannelse forventes
- Forklaringer på frafald
- Vendepunkter

Erfaringer fra grundskolen

De unge ønsker, når de betragter deres udskoling retrospectivt, at de havde været i stand til at få mere fagligt og positivt socialt ud af deres uddannelsesforløb.

De efterspørger en øget kontakt samt vejledning til deres forældre i løbet af uddannelsesforløbet.

De unge efterspørger også færre elever i klasserne, og et bedre fokus fra elevernes side på det faglige. Desuden efterspørger de unge muligheden for mindre hold, mindre larm og mere anerkendelse for det, de er gode til.

De unge har også erfaringer med, hvor vanskeligt det kan være at passe ind både fagligt og socialt. Det kan være, fordi de andre unge er væsentligt forskellige fra dem selv, eller det kan være et udtryk for, at aldersspredningen samt spredningen i de faglige niveauer blandt de unge er så varierede, at den enkelte unge har vanskeligt ved at være deltagende i undervisningen.

Gymnasieuddannelse forventes

De unge ønsker selv en uddannelse, og deres forældre har et ønske om, at deres børn tager en uddannelse. Nogle forældre har forventninger om, at deres børn tager en lang uddannelse.

”Uddannelse er det eneste min familie interesserer sig for. Alt det med arbejde, det må ikke forstyrre skolen.” (Ung 23 år).

I Danmark søger ca. 2/3 af en ungdomsårgang ind på en gymnasial uddannelse. I 2013 søgte 74% af ungdomsårgangen ind på en gymnasial uddannelse, mens 18% søgte ind på en erhvervsuddannelse. I 2001 søgte 31% af ungdomsårgangen ind på en erhvervsuddannelse. Denne tendens afspejler sig også blandt de unge med etnisk minoritetsbaggrund, som fortæller, at de ønsker at komme på gymnasiet. At få en gymnasial uddannelse er således et mål for nogle af de interviewede unge, og typisk ønsker deres forældre og familier også, at de skal tage en gymnasial uddannelse frem for en erhvervsuddannelse. Fx fortæller en af de unge, at hans forældres billede af det danske arbejdsmarked er, at en håndværksuddannelse ikke kan bruges i en dansk kontekst. Hertil har nogle forældre og familier høje forventninger om specifikke og prestigefulde uddannelser og jobs som fx læger, advokater osv. På trods af, at ingen af de interviewedes forældre har egne erfaringer med erhvervsuddannelser.

Nye tal fra Danmarks Statistik viser, at andelen af de 25-45årige, der har fuldført en videregående uddannelse, er steget fra 26% i 2003 til 32% i 2011. Den største fremgang er at se på området for lange videregående uddannelser.¹ En redegørelse fra Erhvervs- og Vækstministeriet beskriver, at det forventes, at andelen med en videregående uddannelse fortsat vil stige som følge af det nuværende uddannelsesmønster. Af de elever, som afsluttede 9. klasse i 2010, forventes knap 54% at afslutte en videregående uddannelse inden for 25 år.^{2,3}

Heroverfor viser redegørelsen, at andelen af etnisk danske unge, som har gennemført en ungdomsuddannelse, er steget fra 2002 til 2007, men derefter har den ligget relativt konstant. I 2011 har godt 82% af de 25-34årige en ungdomsuddannelse. Redegørelsen viser imidlertid også, at andelen af unge med etnisk minoritetsbaggrund, som forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse inden for fem år, er markant lavere. Forklaringen på dette er bl.a., at unge med etnisk minoritetsbaggrund klarer sig relativt dårligere i grundskolen og således ikke i samme grad har opnået de nødvendige kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

En barriere for at færdiggøre en uddannelse kan være både den enkelte unges egne samt forældrenes forventninger om en gymnasial uddannelse. Vejledere, lærere og andre fagfolk fremhæver især Handelsgymnasium og Teknisk Skole som gode uddannelses tilbud for de unge, som afslutter grundskolen med begrænsede faglige kompetencer. De interviewede unge beskriver dog sådanne uddannelses tilbud som lavstatus-uddannelser i både de unges egne øjne, men også blandt de unges forældre. Disse uddannelser er derfor ikke attraktivt at søge ind på.

Forklaringer på frafald

Herunder en række forklaringer på, hvorfor de unge frafalder fra et eller flere uddannelses- og beskæftigelsesforløb:

- Skoletræthed fra grundskolen.
- De unge har ikke tilstrækkelige, faglige kundskaber.
- Konflikt med en lærer kan betyde, at de unge afbryder et uddannelsesforløb.
- Konflikter og slagsmål mellem forskellige grupperinger af unge på uddannelsesstedet.
- De unge ryger hash på uddannelsesinstitutionen.

¹ Kilde: NYT fra Danmarks Statistik, nr.536, 29. oktober 2012.

² Andelen er den hidtil højeste, og kun 6 procentpoint fra regeringens målsætning om, at 60 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse.

- De unge ved ikke, hvad det kræver og har urealistiske forestillinger om at gennemføre en uddannelse.
- De unges forventninger stemmer ikke overens med indholdet i uddannelsen.
- Problemer i de unges sociale situation med venner. Relationer, som understøtter et andet miljø end det uddannelsesmæssige og ordinære jobmæssige.
- De unge mødes i uddannelses- og jobtilbuddene med struktur, vilkår og indhold, hvilket er i modsætning til de unges livssituation.
- Ustabilitet i hverdag og familiebaggrund.

Overordnet betragtet er der flere væsentlige temaer, som har en indvirkning på de unges frafald fra et uddannelsesforløb. De unge nævner således deres faglige og sociale kompetencer, konflikter på skolen, uindfrie og urealistiske forventninger til uddannelse og beskæftigelse samt udfordringer i den unges livssituation.

Mere af det samme, som de var trætte af i grundskolen og dropudkultur

Nogle af de unge har erfaringer med at gå motiveret i gang med fx 10. klasse eller HG. For nogle kan det være målet om at forbedre nogle af deres faglige resultater, og for andre er det, fordi de ikke ved, hvad de ellers skal gå i gang med. Nogle erfarer 10. klasse som mere af det samme, og det, som de er trætte af.

”Det er som om eleverne er enige om, at dette bare er for at få tiden til at gå.” (Ung 21 år).

”Det er ikke en seriøs uddannelse – hvis du vil, så kan du godt, men der er mange, som ikke tager det seriøst, og så tog jeg det også useriøst. Lærerne var gode og også hjælpsomme, men eleverne var useriøse.” (Ung 23 år).

For bred faglig og aldersmæssig variation i tilbuddene

Andre fortæller om vanskeligheder ved at være over 20 år og have begrænset fagligt niveau i nogle fag og rimeligt niveau i andre, samt at tilbuddene foregår i en for bred vifte af faglige niveauer og aldersgrupper:

”Nogle gange kan du gå i skole med nogle på 40-50 år, og der kan være nogle, som søger dansk pas, som lige er kommet fra udlandet, og som dårlig nok taler dansk. Jeg har ikke de problemer. Jeg er dansk statsborger, født og opvokset i Danmark, og jeg har boet her hele mit liv. Det hænger ikke rigtigt sammen. Det er svært at lave en 10. klasses opgave med de ældre, så er det nemmere at lave en væg sammen.” (Ung 20 år).

Meningsløse pauser

De interviewede unge fortæller, at de ofte bare stopper på deres uddannelse uden dybere overvejelser. Forud har de modtaget fraværsbreve fra uddannelsesstedet. Der synes i perioder med afbrudte uddannelser at være utilstrækkelig opfølgning på den enkelte unge. De unge fortæller, at det bliver et individuelt ansvar at finde ud af andre uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, og typisk er det inspireret af venners uddannelsesmæssige erfaringer.

---

³ Kilde: www.evm.dk, Redegørelse om vækst og konkurrenceevne 2012.

Når de unge dropper ud eller bliver smidt ud fra et uddannelsesstilbud, har de unge erfaringer med forholdsvis lange pauser, hvor de hverken er i uddannelse eller i job. Nogle fortæller, at de i perioderne mellem, at uddannelses tilbuddene starter op "går og tænker på, hvad de skal, kommer i klubberne eller sover hele dagen". De unges erfaringer er imidlertid, at der ikke kommer noget godt eller afklarende ud af at holde pause, og at det ikke at være i gang med noget kan være en belastende situation for den unge:

”Jeg har taget fri et halvt år, fordi jeg gerne ville finde ud af, hvad jeg ville. Arbejde lidt og være lidt på ferie bare for at tænke og holde lidt fri. Men jeg kunne ikke holde det ud. Jeg savnede noget at stå op til om morgenen ... Jeg var blevet så doven, at jeg nærmest bare lå og sov fra klokken 22 til klokken 16 næste dag ... jeg gad ikke lave noget som helst – ikke engang gå ud med mine veninder. Jeg var blevet asocial.” (Ung 17 år).

De unges erfaringer viser, at de skifter fra en uddannelse til en anden på samme niveau, og således bruger uddannelses tilbuddene horisontalt og for at have noget at lave, men uden at blive afklaret.

”Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle på det tidspunkt, og jeg vidste ikke, hvad jeg ville, og hvad jeg skulle være. Så jeg blev nødt til at prøve lidt af hvert. For at se, hvad der passer mig bedst, og hvad jeg bedst kunne lide.”. (Ung 18 år).

Manglende rollemodeller og fremtidsperspektiver

De unge har brug for afklaring og for at vide, hvad fremtidsperspektivet er. De har også brug for at være i dialog med rollemodeller, som har forskellige erfaringer og baggrunde for at få be- eller afkræftet forestillinger om fremtiden og et mål at arbejde hen imod. Dette er afgørende for de unges motivation til at vælge og gennemføre en uddannelse.

Nogle af de unge kan have vanskeligt ved at koble deres interesser og drømme til uddannelsessystemet. De unge efterspørger vejledning i at kunne se perspektiverne for, hvad en eventuel uddannelse eller et job kan føre til fremadrettet. Flere unge nævner et tidsperspektiv på to som en overskuelig tidshorisont.

De unges erfaringer peger desuden på et behov for hurtigere opfølgning fra UU-vejledere, og her kan et styrket samarbejde mellem UU-vejlederne og medarbejderne i klubber og i værestederne være fordelagtigt, fordi mange af de unge har relationer til netop disse medarbejdere.

Særlige vilkår ved afsoningserfaringer

Gæld til det offentlige kan ofte være en væsentlig barriere, som bremser nogle unge. Gæld har ofte betydning for, hvorvidt de unge er motiverede for at tage en uddannelse og kan se fremtidsperspektiver i denne. Det kan også være en udfordring for de unge at have en høj social status i eller i periferien af kriminelle miljøer og samtidig være intelligent. Desuden vanskeliggør et misbrug det at fastholde og gennemføre en uddannelse eller et job.

Vendepunkter i uddannelses- og beskæftigelses-situation

På baggrund af de interviewede unges erfaringer, belyses herunder en række motivationsfremmende faktorer, som kan være behjælpelige i forhold til at fastholde de unge i uddannelse og beskæftigelse. Faktorerne markerede alle vendepunkter i de interviewede unges uddannelses- og beskæftigelsessituation:

- Konkret og entydig vejledning om tilbud.
- Kort tidsperiode fx en uge fra et tilbud gives til en ung til opstart i arbejdspraktik og løntilskudsstilling. Her er timingen central.
- Rigtige, manuelle arbejdsopgaver, der ikke kun er skole-defineret – som udelukkende at sidde stille og lytte.
- Reelt arbejdsindhold, hvor der skal udrettes noget, er brug for den unge, og hvor lønnen kommer til tiden.
- At være en del af et jævnbyrdigt arbejdsfællesskab.
- At blive set og få opmærksomhed der, hvor kundskaberne er gode og få anerkendelse af fx en lærer, som tror på den unge.
- Tillid i relationen mellem elev og lærer.
- Etableret netværk til andre studerende, som den unge kan arbejde sammen med og spørge om hjælp.
- Ikke at skille sig for meget ud samt evnen hos den unge til at indtræde i en elev- eller arbejderidentitet.
- At være over 18 år og derfor have et ønske om at kunne forsørge sig selv på sigt.

”Tillid mellem lærer og elev er vigtig. Hvis jeg havde en lærer, som jeg var åben overfor, og som jeg kunne fortælle alt muligt, så tror jeg, at det ville hjælpe. Fordi så kunne han give mig råd. Har jeg problemer, som læreren ikke kender, så kan han ikke hjælpe mig. Det er vigtigt, at man lige snakker med hinanden.” (Ung 23 år).

En hypotese forud for undersøgelsen har været, at der er en stor del af de unge, som i længere perioder er uden for uddannelse og job. Når denne gruppe når 20års alderen påbegynder og gennemfører de unge en uddannelse eller fastholder et job. Erfaringerne fra nogle af de interviewede unge viser, at når de bliver 20 år, fraviger de ønsket om at få en gymnasial ungdomsuddannelse og går i gang med noget andet. For andre gælder, at de er blevet mere modne og bevidst fravælger ikke fortsat at være uden for uddannelses- eller beskæftigelsestilbud.

”Det er, fordi jeg nu har fået nok af det her liv, hvor der ikke sker noget. Det er på tide at blive voksen. Det er pga. familie og nære venner, at jeg ser, hvor mange af dem, der kommer videre. Der er også mange, der sidder fast.” (Ung 21 år).

En af de yngre interviewpersoner fortæller, at nye relationer, et andet læringsmiljø og klassekammerater med andre interesser blev vendepunktet for ham. Han har oplevet at skifte klasse sammen med et par andre. Et skift, som er sket i forbindelse med en strukturel skolesammenlægning, og derfor har han ikke oplevet det som et individuelt tiltag. Han er kommet i en klasse med også etni-

ske danske unge samt fagligt engagerede elever, hvorfor han også selv er blevet mere motiveret for at lære noget. Især fremhæver han de muligheder, det har givet ham at få nye lærere, som bedømmer ham uden at kende til erfaringerne fra hans tidligere adfærd og kundskabsniveau. Disse forhold i kombination med forældrenes ambitioner og opbakning til uddannelse samt faglig støtte i lektiecaféen i boligområdet, er blevet vendepunkt for ham, hvad angår at påbegynde og fastholde en uddannelse.

KAPITEL 5. DE PROFESSIONELLES VURDERING AF UDDANNELSES- OG BESKÆFTIGELSESTILBUDDENE

Dette kapitel omhandler hovedsageligt de interviewede professionelles vurdering af, hvorvidt uddannelses- og beskæftigelsestilbuddene på Nørrebro matcher de unges efterspørgsel. Er der fx tilstrækkelige tilbud, som matcher de unge, der forlader grundskolen uden faglige og sociale kompetencer?

Kapitlet udgør ikke en udtømmende beskrivelse af de enkelte, specifikke tilbud for målgruppen. For en beskrivelse af ungdomsuddannelsestilbuddene henvises til rapporten "Uddannelsesparathed og de unges overgang til ungdomsuddannelse", 2011 fra Københavns Kommune.

Tilstrækkeligt med tilbud

Udbudsmæssigt er der tilstrækkeligt med kompetencegivende uddannelses- og beskæftigelsestilbud, vurderer de interviewede professionelle:

De professionelle fremhæver AMU-kurser (Arbejdsmarkedsuddannelser) for de unge, der har afsluttet grundskolen, VUC (Voksen Uddannelsescentrene) samt FVU (Forberedende Voksenundervisning) og AVU (Almen Voksenuddannelse).

Udover disse tilbud fremhæver de professionelle følgende uddannelsestilbud som særligt relevante for de unge, som har ringe faglige og/eller sociale kompetencer:

- Erhvervsgrunduddannelsen (EGU)
- Den kommende fleksuddannelse
- Mulighederne for virksomhedspraktik og løntilskud

Tilbud i 7. til 9. klasse

De professionelles vurdering af, at der er tilstrækkeligt med tilbud til de unge, skal også ses under forudsætning af de forskellige muligheder for at tage 9. klasse i andre tilbud end grundskoleregion i ungdomsskoleregion.

Desuden efterspørges brugen af de mere praktiske former for uddannelse allerede fra 7. klasse. Desuden efterspørges de professionelle mulighederne for:

- At de unge kan afprøve erhvervsrettede tilbud allerede i udskolingen.
- At virksomhederne fortæller om, hvilke typer af arbejdskraft de har brug for.

Det er særligt i udskolingen, at nogle af de interviewede professionelle mangler alternative og fleksible tilbud til de unge, som allerede har behov for at bryde med prioriteringerne mellem skole og gadeliv i hverdagen. Der er mulighed for, at unge kan blive undervist fx i hjemmet, men da det er en omkostningstung foranstaltning, bruges den, ifølge de professionelle, ikke særlig meget. Indholdsmæssigt efterspørges mere praktisk og fysisk indhold i udskolingen samt mere prioritering af sammenhæng mellem teori og praksis i undervisningsforløbet. Nogle af de professionelle stiller

spørgsmålstegn ved, hvorvidt mulighederne for at udsatte unge kan tage en 9. eller 10. klasse på efterskolerne bliver brugt i tilstrækkelig grad.

Erhvervsgrunduddannelsen (EGU)

EGU'en bliver fremhævet som et relevant tilbud til unge mellem 18 og 24 år, som allerede har prøvet flere forskellige uddannelser og været i flere forskellige jobs. Erhvervsgrunduddannelsen henvender sig til unge, som har brug for en mere håndholdt uddannelse med meget praktik, og hvor indholdet er fleksibelt i forhold til den enkeltes interesseområde og faglige niveauer. En EGU varer normalt to år og består af praktik hos en arbejdsgiver og enkelte skoleophold ind imellem.

De professionelle vurderer, at fordelene ved EGU bl.a. er, at selv om uddannelsen er individuelt tilrettelagt, så er der nogle professionelle rundt om den unge til at støtte både i forhold til valg af niveauer, fysiske placeringer osv. EGU-vejlederen har tid til den enkelte unge og fungerer som tovholder i forhold til at holde sammen på forløbet. Netop EGU-vejlederens tovholderfunktion vurderes som afgørende, fordi det for den unge kan være vanskeligt at holde sammen på de differentierede tilbud.

Erhvervsgrunduddannelsen (EGU) bliver altså fremhævet som særligt velegnet til socialt udsatte unge fordi:

- Der er meget praktik hos en arbejdsgiver og dermed også mulighed for at få arbejdskolleger.
- Der er klassekammerater på kurserne.
- Indholdet tilrettelægges efter den unges interesseområder og faglige niveauer.
- Den varer kun to år.
- Der er en EGU-vejleder som kan støtte den enkelte med koordinering af de differentierede tilbud i forløbet og indplaceringen på fagligt niveau i de enkelte fag.

Fleksuddannelsen

Etablering af fleksuddannelsen i løbet af efteråret 2013 er en forudsætning for de professionelles vurdering af en tilstrækkelig vifte af udbud til målgruppen. Flexuddannelsen bliver et individuelt tilpasset tilbud med boglig undervisning kombineret med mere praktisk og kreativt betonet undervisning. Forventningerne er, at tilbuddet bl.a. vil kunne tilgodese nogle af de unge, som kan mange ting og er intelligente, men som falder fra de eksisterende tilbud fx på grund af utilstrækkelige sociale kompetencer, eller fordi de kan have vanskeligt ved at overskue deres hverdag.

Virksomhedspraktikordningen og mulighed for lønnet arbejde

Virksomhedspraktikordningen kunne ifølge de professionelle benyttes mere. Den startede som et projekt, hvor UU i samarbejde med jobcenteret havde mulighed for at give de unge en arbejdsdusør. UU er fortsat med virksomhedspraktikken uden dusør. Der er dog brug for at finde samarbejdsarbejdsformer, der gør det muligt for unge i jobcenterregi at komme i virksomhedspraktik, uden at det går ud over deres kontanthjælp. Jobcentret har som noget nyt fået mulighed for at tilbyde de 15-17årige virksomhedspraktik.

De professionelles erfaring er, at det, som virker for nogle unge er at komme i arbejde. På arbejdspladsen bliver de unge taget seriøst, deres arbejdskraft bliver værdsat, og der bliver regnet med de unge, fordi deres funktion er nødvendig for virksomheden. Lønnen er også en motiverende faktor

for de unge, og det kan også være positivt at etablere beskæftigelsen som løntilskud. En af de interviewede professionelle peger på fordelene for nogle unge i at arbejde i en længere periode og gøre sig nogle erfaringer heraf samt modnes, førend den unge er motiveret til at tage en uddannelse.

Viden om indhold i tilbuddene

De unge har, ifølge de professionelle, brug for at få konkret viden om diverse jobmuligheder og erhvervsrettede tilbud. Denne viden skal også omhandle konkrete eksempler på, hvilke krav forskellige jobs og virksomheder kræver, samt hvilke arbejdsopgaver den unge kan forvente at få afhængig af jobbet karakter.

De professionelle opmærksomhedspunkter i forhold til de nævnte tilbud:

- At de unge har behov for specifikke billeder på, hvilke konkrete job et uddannelsesforløb kan ende med.
- At øge kendskabet til og accepten af variationen af uddannelses tilbud blandt de unge og deres familier.
- Samarbejdsordninger med virksomheder.
- At viden om uddannelses- og beskæftigelsestilbud forankret i de forskellige forvaltninger skal være bedre kendt og i spil i samarbejdsrelationen mellem de professionelle.

Afklaringstilbud

Nogle af de interviewede unge holder pauser fra et uddannelsesforløb med det formål at blive afklaret om, hvad de vil. Som nævnt i kapitel 4 synes der at være en generel enighed blandt de unge om, at sådanne pauser ikke skaber klarhed om fremtiden.

En oplagt hypotese på baggrund af de unges erfaringer er, at der ikke er tilstrækkelige tilbud, som de unge kan bruge til afklaring om uddannelse og/eller job. De professionelle tegner derimod et billede af, at der er en bred vifte af afklaringsmæssige tilbud til de unge:

”Jobcentret har udover de forskellige tilbud mange leverandører, der kan forberede de unge til jobsøgning, uddannelsesafklaring og kompetenceafklaring. Så længe de selv gider. Plus, der er forberedende kurser/snuseforløb på teknisk skole, og der er forberedende HG [Handelsskolernes Grundforløb], hvor de kan komme ud og finde ud af, hvilke mangler de fx har matematisk, og få en individuelt tilrettelagt plan frem mod en HG, men også andre uddannelser. Og et samarbejde med daghøjskoler, hvor de kan tage 9. klasse færdig.”

Af eksempler på sådanne afklaringstilbud bliver et idrætsprojekt på Nørrebro i UU-regi nævnt. Her arbejder de unge med deres sociale og personlige problemer for at opnå måder at håndtere dem på og dermed blive motiveret og parate til at tage en uddannelse. Der er også både kortere og længerevarende kompetenceafklaringsforløb i UU-København. De er målrettet de unge, som har brug for at arbejde med deres faglige, sociale og personlige kompetencer. De unge modtager bl.a. vejledning til hjælp med dette. Produktionskolerne kan også betragtes som et afklaringstilbud.

For få praktik- og lærepladser på Nørrebro

De interviewede professionelle oplever, at der er for få praktik- og lærepladser. I kraft af den nuværende situation på arbejdsmarkedet er der mangel på de firmaer, som tidligere tog unge i praktik og i mesterlære. Desuden er erhvervsstrukturen inden for de unges mobilitetsradius fra Nørrebro karakteriseret ved at have få håndværksmestre tilbage. En af de interviewede fortæller, hvordan der gennem de seneste årtier er sket en markant tilbagegang i antallet af værksteder og firmaer på Nørrebro, og bydelen består i dag i udpræget grad af kiosker og fastfoodbutikker. Det betyder, at de unge skal tage ud af byen til omegnskommunerne for at komme i praktik og for at få en læreplads. Her er de imidlertid i hård konkurrence med lokalt forankrede unge. Det kan derfor være vanskeligt for de unge fra Nørrebro at få en læreplads inden for fx bygge, anlæg m.m. Det samme gør sig gældende inden for den pædagogiske sektor, hvor de unge tager assistentuddannelsen, men hvor der er begrænset med institutioner, som har den rummelighed og tid, det kræver at have overskud til at have en ung i praktik. En vejleder fortæller, at der i København kun er 26 pladser og tusinde unge, som efterspørger disse praktikpladser.

Dog oplever jobcenterkonsulenterne også flere arbejdsgivere, som håndværkere og institutioner, der prøver at tage nogle af de mest udsatte unge ind i deres virksomheder. De professionelle arbejder for, at arbejdsgiverne tager de unge i virksomhedspraktik i et par måneder eller i løntilskud for på den baggrund at vurdere, om de kan bruge den unges arbejdskraft fremadrettet.

Nogle unge har været igennem flere grundforløb på Teknisk Skole og kan på grund af praktikpladsmangel ikke komme videre i deres uddannelsesforløb. UU-vejlederne oplever imidlertid også socialt udsatte unge, som klarer sig i skolen og efterhånden også flere unge, der kommer til vejledning med et ønske om at blive fx mekaniker, VVS'er eller andet inden for bygge- og anlægsgangene. De unge bliver bl.a. motiveret af, at de kender nogen, der har været på grundforløbet, eller at de kender personer i deres netværk, som er kommet videre i praktik og i lære. For nogle gælder det dog, at deres eget netværk ikke er tilstrækkeligt i forhold til at skaffe praktik- og lærepladser.

KAPITEL 6. MATCHET MELLEML UDBUD OG EFTER-SPØRGSEL

I dette kapitel fremstilles analysens resultater, hvad angår match mellem uddannelses- og beskæftigelsestilbud og efterspørgsel herfor. Dette på baggrund af de foregående kapitler, hvor:

- de professionelles vurderinger af udbuddet af uddannelses- og beskæftigelsestilbud for socialt udsatte unge på Nørrebro er belyst og
- de unges ønsker og behov er fremstillet på baggrund af de kvalitative interviews, hvor de unge fortæller om deres erfaringer med uddannelses- og beskæftigelsestilbud fra de forlader grundskolen og frem.

Forudsætninger for ungdomsuddannelse

Denne analyse har fokus på udsatte unge i aldersgruppen 15-24 år og således de unges behov og ønsker til tilbud efter grundskolen. Et helt afgørende tema er imidlertid det udgangspunkt for ungdomsuddannelse, som de unge har fagligt, personligt og socialt i overgangen fra grundskolen.

De interviewede unge har stort set enslydende erfaringer fra årene i udskoling. Erfaringer om at føle sig skoletrætte, talrige erfaringer med sociale og fysiske konflikter og massivt fravær.

Generelt står de unge ved udgangen af 9. klasse med en grundlæggende mangel på sociale og faglige kompetencer. Nogle af de unge nævner fx, at de mangler grundlæggende computerfærdigheder for at kunne påbegynde en ungdomsuddannelse.

De unge har i løbet af deres 13.-15. år haft begrænset skolegang. Nogle har erfaringer med mange skoleskift og udsmidninger i løbet af grundskolen fra klasser, fag og skoler samt perioder uden undervisning mellem forskellige grundskoletilbud, hvor de primært har opholdt sig på gaden eller hjemme.

Endvidere beskriver de unge de nederlag og dårlige erfaringer, som er knyttet til bl.a. deres manglende, faglige kundskaber og deres sociale adfærd, og nogle af de unge opbygger heraf en identitet som "dem ingen tilbud vil have".

”De sidste to år var jeg ikke ret meget tid i skolen – kom for sent og gik tidligt... At lære noget, men det gjorde jeg ikke de sidste par år – det var bare mig som person, som ikke var klar til det. Det er min egen fejl. Det er ikke lærernes skyld – det var mere min egen skyld, at jeg ikke kom videre. Jeg syntes dengang, at det var kedeligt at gå i skole. Kunne jeg gøre det om, ville jeg nok have taget min skole seriøst, fordi nu skal jeg næsten begynde helt forfra igen og nu jeg 22 år.” (Ung 22 år).

Uddannelsesparathedsvurderingen er et tema, som optager de unge, og for nogle er det vanskeligt og uforståeligt, når de bliver vurderet til ikke at være uddannelsesparate. Ifølge de professionelle kan sådan en vurdering desuden være vanskelig for de professionelle at udarbejde. Den kræver et samarbejde mellem UU-vejlederne og skolerne. Dette bl.a. på baggrund af, at UU-vejlederne ikke kender de unge fra grundskolen, og fordi vurderingen både omfatter det faglige, om de personligt

er parate til at gå på en uddannelse, om de er motiverede og kan deltage i undervisningen og ikke ødelægger den for andre.

I de tilfælde, hvor de unge fastholder uddannelse, oplever de unge at deltage i andre læringsmæssige sammenhænge, hvor majoriteten af eleverne er interesserede i at lære, hvor den enkelte lærer giver eleverne mere opmærksomhed, hvor holdene er mindre, hvor der er mindre larm, og hvor de unge oplever at opnå anerkendelse for det, som de er gode til. Desuden kan omfanget af praktisk arbejde i stedet for stillesiddende indlæring gøre en forskel for målgruppen:

”Praktisk arbejde, det er jeg virkelig glad for. Altså arbejde hårdt og knokle og være rundt og lave nogle ting – gør det og det! ... I skolen sidder man bare og dovner den af. Sidder og venter på, at ham ved siden af er færdig med at skrive ned.” (Ung 17 år).

Viden og valg om uddannelse og beskæftigelse

I forhold til de unges viden og valg om uddannelses tilbud og jobs, oplever CASA, at der er en uoverensstemmelse imellem de unges viden om uddannelses- og beskæftigelsestilbud og det individuelle valg, som de unge forventes at træffe. De unge skal selv have en viden om, hvad de vil fremadrettet. Dette står i kontrast til den mangel på viden, som de unge har i forhold til, hvilke konkrete jobs en given uddannelse kan føre til. Desuden har de unge oftest ikke rollemodeller i deres netværk, som repræsenterer en bred vifte af uddannelses- og beskæftigelseserfaringer. Der er altså et behov for at udbrede kendskabet til UU blandt de unge. De unge er ikke bevidste om, at de kan få rådgivning og vejledning hos UU helt op gennem ungdomsårene, og det varierer, om de unge ser UU som et sted, hvor de kan henvende sig.

De unges kilder til at oparbejde en viden om uddannelses tilbud og job er oftest via venner og klub- og værestedsmedarbejdere. De unges forældre har oftest en yderst begrænset viden om uddannelsesmuligheder og få egne erfaringer. At de unge søger vejledning om uddannelse og job, gennem de voksne som de har tillid til, tyder ifølge CASA på et behov for at fastholde og udvikle samarbejdet mellem klubber/væresteder og UU-vejledere. De aktører, som har relationen til de unge, skal i deres arbejde have en direkte linje til samarbejdspartnere i UU, så de unge kan få kvalificeret rådgivning og støtte, når de har behov for dette. Vejledning på klubber/væresteder kan tilgodese efterspørgslen blandt de unge efter ”den lyttende coach” mere end den faktaorienterede fagperson.

Der er brug for at styrke de unge og deres forældres viden om tilbudsmuligheder, perspektiver og begrænsninger. De unge opfatter de mange muligheder som en jungle at finde rundt i og vælger derfor ofte den vej, som de kender til efter grundskolen, navnlig den gymnasiale vej. Ofte vælger de unge at gå i gang med en uddannelse, fordi en ven eller bekendt er lykkedes med denne. Pædagog er en af de eftertragtede uddannelser bl.a. på grund af ønsket om at lære andre noget på baggrund af de unges egne erfaringer. Nogle unge har meget høje mål og forventninger til deres fremtidige uddannelse og job, mens andre har oplevet barriererne ved fx at have en plettet straffeattest, have adresse på Nørrebro m.m. Denne gruppe unge har derfor mistet troen på, at det kan lade sig gøre for dem at få en uddannelse eller et job.

De unge opfordres til erhvervsuddannelse, men der er kun få praktikpladser

Det er vanskeligt for de unge at finde praktiksteder, og dette smitter af på de unges motivation for at påbegynde og fastholde en uddannelse. Når en ung oplever, at dygtige kammerater med et bedre netværk end dem selv ikke kan finde en praktikplads, daler den unges motivation. En af de interviewede unge fortæller bl.a., at han valgte en særlig linje, fordi han havde fået oplyst, at der var mulighed for skolepraktik, og det var der så ikke alligevel.

En anden af de interviewede unge fortæller om begrænsede perspektiver og dalende motivation, fordi han på trods af adskillige ansøgninger og samtaler ikke havde haft held med at få en praktikplads. I et projekt hjalp medarbejdere ham med at udforme ansøgningerne, fordi hans egne kundskaber ikke var så gode. Desuden brugte han venners ansøgninger og tilpassede dem til hans egne kompetencer. Det er demotiverende for den unge, at han stadig ikke kan finde en praktikplads – og hvorfor så overhovedet afslutte grundforløbet?

Nogle unge træffer et bevidst valg og tager en uddannelse uden for Nørrebro. Fx fortæller en af de unge, at vedkommende er flyttet til Frederiksberg Kommune og er kommet i lære hos en mester fra dette område.

At finde praktikplads på egen hånd stiller store krav til de unges netværk, mobilitet og sociale adfærd. Krav som nogle af de unge ikke kan leve op til. Ud fra interviewene med de unge beskriver nogle, at de netop får meget støtte fra venner i klubberne, medarbejdere på forskellige tilbud, og at de også selv har et stort drive på det første forløb. Fx fortæller en om alle de firmaer, som han selv har gået rundt til, fordi han netop mente, at han ville opnå et bedre resultat ved den personlige henvendelse end ved den skriftlige.

Forskellige sociale normer

Der er ikke overensstemmelse mellem de sociale normer, som de unge agerer under i hjemmet og på gaden og de normer, som er gældende på uddannelsesarenaerne. For selv om de unge gerne vil have en uddannelse og et godt job, og de fremhæver venner eller klubmedlemmer, som har opnået det, så vil deres identitet typisk være bundet i grupper, hvor det er andre forhold end faglige kundskaber, uddannelse og job, som giver status og social kapital.

De unge fortæller bl.a. om temperamentsproblemer og ry som aggressive. De beskriver sig selv som meget stille og fredelige, men at de tænder af, hvis de fx bliver misforstået, talt ned til, eller hvis de rammes af strukturelle forhold som fx at blive erklæret ikke studieparate. De har derfor ofte oplevet at være i konflikter med lærere og chefer:

”Jeg har haft konflikter med lærerne på holdet, fordi jeg synes, at vi skulle lave alt muligt andet, end det, som havde med faget at gøre. Det bliver derfor svært at få hjælp fra lærerne, både fordi jeg er uvenner med dem, og fordi der er så utrolig mange på hvert hold og kun to lærere. Desuden har jeg en meget lille tålmodighedstærskel, og ventetid er vanskeligt for mig at tolerere uden, at det påvirker mig negativt.” (Ung 17 år).

Desuden har nogle af de unge oplevet at have markant andre normer og værdisæt end de andre i uddannelses tilbuddet. Det kan derfor være vanskeligt for dem at gennemføre uddannelses- eller praktikforløb, fordi det er svært for dem at indtage en position som elev eller medarbejder, der giver mening for dem. De har vanskeligt ved at indgå som medlem i det faglige og sociale fællesskab i tilbuddet, hvilket svækker deres mulighed for at gennemføre.

”*Det er meget anderledes mennesker. Det er ikke sådan nogle, jeg er vant til at være sammen med. Jeg er vant til indvandrere, og hvis de ikke er indvandrere, så opfører de sig som indvandrere. De her er meget danske ... Jeg kender næsten ikke til det danske, så det er helt underligt. De har dansk humor – anderledes humor med røv og patter hele tiden. Det er jeg bare ikke vant til. Jeg er dansker og integreret, men jeg følger fx ikke med i lærerkonflikten. Jeg følger med i bandekonflikten... Det er svært, fordi jeg er meget anderledes end de mennesker, der går på den her skole, men det er også ok.” (Ung 18 år).*

Social udsathed som barriere

De unge er stærkt optagede af vigtigheden af uddannelse. Som beskrevet i kapitel 4 er der et stærkt ønske om og forventning til de unge fra deres forældre og familie om at uddannelse - og gerne en gymnasial. I praksis har de unge erfaringer med, at problemerne i deres sociale situation har en sådan karakter, at det uddannelsesmæssige kommer langt nede i hverdagsprioriteringerne.

Forældre og familie har ydet begrænset støtte til de interviewede unge både, hvad angår forældreansvar og faglig støtte. De unge har ikke selv været optaget af det faglige ved uddannelserne, og typisk har de ikke klaret sig dårligt i grundskolen. Desuden har de unge ofte tilhørt de grupper, som laver ballade i timerne og på skolen, eller som har koncentrationsbesvær i uddannelsesmiljøerne.

”*Hvad kan jeg sige, man går jo altid med de seje drenge, og så laver man noget ballade med dem.” (Ung 23 år).*

Blandt de professionelle kan der være en tendens til, at uddannelse og job bliver sat på vigespor ved sociale udsathed og konflikter i miljøet. Det kan fx være, når bandekonflikten hænger i gaderne, at klubbers og væresteders fokus på det uddannelses- og jobmæssige bliver sat på standby. Eller det kan være, når en ung anholdes, og i den forbindelse ikke tager imod tilbud om undervisning, eller hvis den unge er fraværende og udadreagerende på uddannelsesinstitutionen. Her bliver der udvist forståelse på grund af de sociale problemer, som den unge befinder sig i, men måske også fordi det giver bedre vilkår for at gennemføre undervisningen for de resterende elever.

”*Der er en masse rod i mit liv, og en person, som har sådan en rodemaskine, kan du ikke bare lige sende afsted, og sige, at du skal gå i skole. Det er umuligt. Det er ligesom, hvis dine snøreband ikke er bundet, og du begynder at løbe.” (Ung 24 år).*

Social udsathed er en barriere, som skaber brud på de uddannelsesforløb, som de unge er gået i gang med og minimerer fokus på at fastholde uddannelse og job. De kompetencegivende uddannelses tilbud er typisk baseret på et kontinuert og sammensat forløb. For udsatte unge bliver et uddannelsesforløb ofte afbrudt af både fysiske og mentale problemer. Det kan være pga. afsoning, retsmøder, sygdom, dødsfald, konflikter. Ud fra interviewene med de unge er tendensen ofte, at

afbrydelser i de unges uddannelsesforløb medfører, at den unge dropper ud af en uddannelse for at starte på en ny – om og om igen.

En kriminel baggrund medfører også en social udsathed

Unge, som afsoner en straf eller bor på opholdssteder, har muligheder for at uddanne sig. De unges erfaringer er imidlertid, at tilbuddene er utilstrækkelige. Således fortæller en af de interviewede unge, at skoletilbuddet frekventeres for at komme ud og møde andre, at der imidlertid er meget få og at kvaliteten varierer.

”Skoletilbuddet er der [i fængslet], men det har reelt ikke noget med uddannelse at gøre, det er min erfaring og nu har jeg været inde og sidde flere gange. Jeg har også siddet i åbne fængsler, hvor man kan begynde at gå i skole, men det gør man kun for at få udgang ... og så skal du hjem igen til et fængsel – mærkeligt.” (Ung 22 år).

Det kan være vanskeligt for de unge at have nået en alder midt i 20'erne, at have en høj status på gaden og at deltage i en grunduddannelse, hvor det gælder om at være faglig dygtig. Deres motivation kan desuden blive væsentligt begrænset af de jobperspektiver og indtjeningsmuligheder, som de vil kunne se frem til efter en eventuel gennemførelse af uddannelse.

Nogle af disse unge opgiver på forhånd, fordi vejen inden afsluttet, kompetencegivende uddannelse og job synes lang og urealistisk. Dog er håbet hos de nogle af de unge at få en uddannelse med tiden, mens andre mener, at det er for sent i kraft af deres alder og erfaringer med kriminalitet.

”Der er mange, der får ro i deres hoveder hen af vejen og så gerne vil tage en uddannelse. Jeg håber, jeg kommer til det punkt, fordi jeg gerne vil have en uddannelse. Men jeg kan ikke. Og det gør det ikke bedre med det miljø jeg bor i – desværre. Jeg kunne ikke se mig selv tage bussen og min skoletaske mere. Det kunne jeg have gjort engang. Det skulle jeg have gjort for 100 år siden.” (Ung 23 år).

De unge efterspørger at være i ”almindelige” og i ”rigtige” kompetencegivende tilbud. Nogle af de unge fremhæver det positive i, at de professionelle på uddannelsestilbuddene forud har haft en viden om de unges udsathed og herigennem udvist forståelse for, hvad dette indebærer for de unge. De unge beskriver også at have haft gode erfaringer med de særlige, alternative tilbud, omend disse beskrives som parallelle og til tider uambitiøse. Pædagogikken og tilgangen på disse uddannelsestilbud har været et vendepunkt for nogle af de unge. Der er dog tilsyneladende en problemstilling ved at have deltaget i særlige forløb og tilbud samt overgangen herfra og videre i job eller uddannelse i almene tilbud. De socialt udsatte unge med erfaringer fra særlige tilbud er ofte ekskluderet fra andre fællesskaber i de almene, kompetencegivende tilbud.

KAPITEL 7. VURDERING AF DET TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE

På baggrund af de unge og de professionelles erfaringer analyseres i dette kapitel, hvordan det tværfaglige samarbejde kan forbedres over for socialt udsatte unge i bestræbelserne på, at de gennemfører en uddannelse og kommer i beskæftigelse.

Tværfagligt samarbejde i udskoling

I grundskolen arbejder AKT-lærere⁴, inklusionspædagoger, lærere med SSP-funktion m.fl. med elever, som har det vanskeligt i skolen, har højt fravær og ofte er i konflikter. På nogle af skolerne på Nørrebro er der også ansat skolesocialrådgivere til den forebyggende indsats, og nogle steder er der også familiekurser, hvor opmærksomhed på forældreinddragelse er centralt. Der er fokus på elevers fravær samt en særlig procedure, når en elev fx har været fraværende i 15 dage. Her bliver der skrevet til forældrene og indkaldt til et møde. Lykkes det ikke at få fat i forældrene, udarbejdes en underretning.

Samarbejdet mellem lærere og skolesocialrådgivere kan, ifølge de professionelle, fungere godt, men der er imidlertid det forbehold, at skolesocialrådgiverne har begrænset tid og ressourcer til rådighed samt prioriterer deres indsats i indskoling. Der kan således gå lang tid, inden skolesocialrådgiverne får gennemført samtaler og iværksat en indsats ved for højt fravær. En yderligere problematik er, ifølge skolesocialrådgiverne selv, at deres eneste redskab er den personlige samtale.

De professionelle stiller derudover spørgsmålstejn ved, hvorvidt tilbuddet om efterskole for socialt udsatte unge bliver brugt i tilstrækkelig grad. Et pilotprojekt fra samarbejde mellem SOF i Brønshøj/Husum og Efterskoleforeningen viser positive erfaringer (jf. Efterskoleforeningen & Københavns Kommune, 2012). Dette tilbud kunne med fordel blive sat yderligere i brug af UU-vejledere bl.a. i kraft af, at UU fremadrettet informerede de unge og deres familier om tilbuddet. Derudover kunne UU tilbyde de unge at komme på besøg på efterskoler og/eller have forsøgsperioder. For forældre, som ikke kender til efterskoler, kan det blive oplevet som et tilbud uden for familiens kontrol. Netop efterskoletilbuddet er karakteriseret ved at indeholde nogle af de forhold, som de unge efterspørger, og som de i andre tilbud har haft glæde af fx troværdige voksne, der vil relationen, et socialt integrerende fællesskab med gode venskaber samt et tilbud om kundskabs- og færdighedsudvikling.

---

⁴ AKT-lærer: AKT-vejlederen er skolens ressourceperson på områder, der vedrører elevernes trivsel og psykiske undervisningsmiljø. Han eller hun iværksætter initiativer inden for trivselområdet på skolen, vejleder og superviserer omkring klassens sociale samspil samt bistår kollegerne med at undervisningsdifferentiere i forhold til de af klassens elever, der har vanskeligheder i forhold til adfærd, kontakt og trivsel

Udvidet uddannelses- og beskæftigelsesfokus i klubber og væresteder

De unge kan med fordel blive vejledt i klubber/væresteder samt få etableret kontakt til bl.a. jobcentret herfra. Der er således eksempler på, at jobcenterkonsulenter, medarbejdere i klubber/væresteder og den unge holder møde om uddannelse, arbejde, praktik eller andet i fx klubbens lokaler. Desuden viser interviewene med de unge, at en del af dem netop kommer i klubberne og værestederne, når de dropper ud fra en uddannelse. De har dog svært ved at søge vejledning hos medarbejderne pga. deres begrænsede viden om uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.

CASA vurderer, at der er behov for at fastholde og eventuelt udbygge samarbejdet mellem UU-vejledere, beskæftigelseskonsulenter og klubber/væresteder, fordi der i klubber og væresteder er en god tillid og relation mellem de unge og medarbejderne. Det er netop relevant for UU at tage ud til klubber/væresteder, da det er her de unge opholder sig, bl.a. når en ung er droppet ud eller er blevet smidt ud af en uddannelse. På denne måde vil UU blive mere fremtrædende for de unge, og de unge vil få et bedre kendskab til mulighederne for at modtage vejledning op til det femogtyvende år.

Et samarbejde mellem UU-vejledere, beskæftigelseskonsulenter og klubber/væresteder og med vejledningmuligheder i klubbernes/værestedernes lokaler vil være fordelagtigt for de unge. Derudover kunne 18+ centrene i samarbejde med UU tilbyde et program af aktiviteter omhandlende uddannelse og beskæftigelse, herunder vejledning, coaching, uddannelses- og virksomhedsbesøg, hjælp til jobsøgning og motivationsforberedende aktiviteter i forhold til uddannelse og job.

Forskellige faglige tilgange

Hvorvidt socialt udsatte unge med et konfliktfyldt hverdagsliv er uddannelsesparate, er et tema, som de interviewede professionelle drøfter.

Samarbejdspartnere kan have forskellige tilgange til vurderingen af, om den unge kan have et uddannelses- og beskæftigelsesperspektiv og en lærings- og beskæftigelsespraksis på trods af omfattende sociale problemer. Hertil også, hvorvidt der skal tages hånd om nogle af de mest alvorlige problemer forud. En position er, at det er vanskeligt for den unge at modtage undervisning, når hverdagslivet er fyldt op med konflikter.

”De unges liv er meget konfliktfyldt, og de er på mange måder dygtige til at klare sig i forhold til det konfliktniveau, som de står op med hver dag. Man kan jo ikke undervises, når man er så fyldt op med konflikter.”

En anden position fra de professionelle er, at det netop er, når der fx bliver skudt i gaderne, at der skal følges op med alternative uddannelsestilbud til de unge, eller når en elev ikke kommer i grundskolen pga. massive problemer i hjemmet. Ved sådanne tilfælde skal der en indsats til for, at den unge ikke mister undervisning i en årrække.

”En elev, som er mere fraværende end en uge, der skal vi gå i gang med at arbejde med familien. Men sådan er det ikke. Det synes man ikke, at man kan tillade sig. Nogle er dårligt

fungerende familier, og det er også svært for dem. Det synes jeg er misforstået. Hvis det ikke fungerer godt derhjemme, så skal vi jo mindst sørge for, at børnene kommer i skole, og at de får en god skolegang. Der er en accept af alt for meget fravær. Børn kan være væk fra skole for mig at se i forholdsvis lang tid, før man går ind. Det at være en ressourcervag familie, legitimerer – at man kommer mindre i skole. For mig er det jo fuldstændig omvendt end hvordan man skal tænke det.”

CASA vurderer, at der kan være behov for drøftelse af et fælles værdigrundlag blandt samarbejdspartnerne i det tværfaglige samarbejde omkring ovenstående tematikker.

Overgange mellem tilbud

CASA vurderer, at der på baggrund af de unges erfaringer er brug for at sætte fokus på overgangen mellem de alternative tilbud og de almene, kompetencegivende tilbud. Dette på baggrund af, at der i disse overgange er brug for ekstra opmærksomhed på den unge fra de forskellige professionelle for at imødekomme u hensigtsmæssige pauser.

På samme måde er der brug for forbedret opfølgning og samarbejde mellem den unges kontaktpersoner i SOF, UU-vejledere og beskæftigelseskonsulenter, når den unge dropper ud eller bliver smidt ud af sin uddannelse eller sin beskæftigelse.

Den håndholdte indsats på tværs af forvaltninger

De professionelle peger på, at de unge bør have en mentor – en slags pædagogisk hjælper, som kan gå ind ved konflikter og støtte den unge. Den unge bør, ifølge de professionelle, selv vælge sin mentor, da det bør være en voksen, som den unge stoler på og har tillid til. Erfaringer viser, at når en vejleder eller jobkonsulent medierer ved konflikter, eller forbereder parterne på, hvilke sociale koder, der er på spil i mødet, så kan det fremme de unges fastholdelse i uddannelse og job.

Erfaringerne viser ydermere, at samarbejdet mellem medarbejdere i de forskellige forvaltninger fungerer godt, når disse har kendskab til hinanden, og ved hvilke arbejdsopgaver de enkelte parter tager sig af. På denne måde bliver der koordineret mere og bedre på tværs af forvaltningerne imellem. Erfaringerne og vurderingerne af 'Grøn bølge' er, ifølge de professionelle, positive. 'Grøn bølge' indebærer, at medarbejdere fra de unges tilbud under SOF har umiddelbar mulighed for at tage kontakt til jobkonsulenter i BIF og UU-vejledere i BUF. Det er helt afgørende for de unge, at de kan opnå kontakt, når der er behov, og når motivationen er til stede. Det er endvidere væsentligt, at der ikke går for lang tid inden, fx et møde med den unge bliver afholdt. Det personlige ansvar er afgørende for, om samarbejdet med den unge, parterne imellem, bliver vellykket.

BILAG

Metode

Analysen er gennemført på baggrund af personlige, kvalitative interviews med 18 unge fra Nørrebro samt interviews med 19 medarbejdere fra forvaltningerne BUF, BIF og SOF i Københavns Kommune – heraf er 12 blevet personligt interviewet og syv telefoninterviewet. Der er desuden gennemført en statistisk kortlægning.

Statistisk kortlægning

Den statistiske kortlægning redegør for unge på Nørrebro i forhold til deres beskæftigelse og uddannelse. Hensigten er at lokalisere særligt relevante grupper af unge, som har brug for en indsats.

Datagrundlaget for kortlægningen er Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM vedr. starten af 2013 (uge 7). Ved hjælp af disse data er det undersøgt, hvilke typer af indkomst de unge havde i en bestemt uge. Der er blevet foretaget særskilte analyser til denne rapport.

Oplysningerne i DREAM findes opgjort på ugebasis, og til indeværende undersøgelse er benyttet de senest mulige data fra uge 7 i 2013. Det betyder, at det er et øjebliksbillede, og der indgår således ikke personer, som plejer at have arbejde, men som er syge eller andet i den pågældende uge. Til gengæld kan der være personer med, som måske ikke plejer at have beskæftigelse, men som netop i den uge har det. I de tilfælde, hvor en person modtager flere forskellige offentlige ydelser i den samme uge, foretages en prioritering af ydelser sådan, at ledighedsdata (dagpenge) går forud for kontanthjælp, sygedagpenge går forud for aktivering, og beskæftigelse går forud for SU.

Fordelen ved DREAM er, at den har meget ajourførte data (kun ca. tre måneders forsinkelse). Desuden rummer den stort set alle overførselsindkomster og som noget nyt et e-indkomstregister, der registrerer arbejdsgiveres lønindbetalinger til deres ansatte. Vi er derfor i stand til at udskille alle, der har fået løn i forbindelse med et ordinært job.

Desuden er vi i stand til at udskille alle, som modtager SU, eller som er i gang med en uddannelse, hvor de er berettiget til SU, dvs. hovedparten af de uddannelsessøgende.

Det gør os i stand til at inddele de unge i følgende fire hovedgrupper:

- Beskæftiget (i henhold til E-indkomstregistret)
- Uddannelse (SU-berettigede uddannelser)
- Ledige og aktiverede (omfatter dagpenge og kontanthjælp samt aktivering, pensioner mv.)
- Ingen indkomst (ingen registreret indkomst eller ydelse)

I nedenstående tabel fremgår antallet af 15-24årige fordelt på de fire hovedkategorier.

Tabel. De 15-24årige fordelt på de fire hovedkategorier fra DREAM. Antal

Antal	Indre Nørrebro	Ydre Nørrebro	Øvrige Nørrebro	Hele København
Beskæftigelse	445	785	2.347	26.008
SU-uddannelse	737	1.135	4.713	34.531
Aktivering mv.	105	134	354	4244
Ingen indkomst	449	686	1.639	21.450
I alt	1.736	2.740	9.053	86.231

Interview med de unge

Den kvalitative undersøgelse giver viden om udsatte unges oplevelser af uddannelses tilbud og beskæftigelsestilbud samt om overgange mellem at være i gang med uddannelse eller i job og at afbryde disse forløb.

UDVÆLGELSESKRITERIER

Der er indsamlet erfaringer fra 18 unges oplevelse af tilbud gennem kvalitative, personlige interviews – heraf 16 mænd og 2 kvinder. På nær én har de unge en anden etnisk baggrund end dansk.

RESPONDENTERNE:

- Er født, opvokset og bosiddende på Nørrebro.
- Er mellem 15 og 25 år.
- Har erfaringer med at gå og stoppe på forskellige uddannelser.
- Har ikke gennemført en kompetencegivende ungdomsuddannelse og har ikke en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet.
- Lever i en socialt udsat position pga. fx misbrug, kriminalitet, forældres sociale og/eller helbredsmæssige problemer.

KONTAKT TIL DE UNGE

I interviewundersøgelsen deltagte unge med forskellig variation af social udsathed, som i undersøgelsen er defineret ved et sammenfald af flere problemer fx: erfaringer med kriminalitet, psykisk sårbarhed, misbrug eller socialt belastede familieforhold og tilpasningsproblemer.

Antagelsen er, at de unge, som kommer i de samme klubber, væresteder og tilbud er præget af den kultur og de værdier, som er henholdsvis 'in' og mindre i orden i den pågældende gruppering. Derfor er der i udvælgelsen af unge tilstræbt at få kontakt til respondenter fra forskellige miljøer.

De unge respondenter har CASA skabt kontakt til gennem forskellige medarbejdere, som arbejder med udsatte unge på Nørrebro under forvaltningerne BIF, BUF og SOF. Det gælder jobcentermedarbejdere fra Skelbækgade Jobcenter, vejledere fra UU samt medarbejdere i forskellige projekter på Nørrebro, fx projekt Ny Start for udsatte boligområder på Nørrebro.

Medarbejderne har peget på et udvalg af unge til interviews på baggrund af CASA's udvælgelseskriterier. Herefter har CASA udvalgt 18 unge til interviews.

De unge er interviewet enkeltvis, fordi det giver mulighed for at gå i dybden med den enkeltes konkrete erfaringer med specifikke uddannelses- og jobtilbud. Hvert interview har varet cirka fem kvarter - lidt afhængigt af, hvor mange forskellige uddannelses- og jobtilbud den enkelte har erfaringer fra. Interviewene er foregået enten i Nørrebrohallen, i jobcentret, i et værested eller klubtilbud, i et projektilbud eller i CASA's lokaler.

INTERVIEWENE

Interviewene er foretaget ud fra den spørgeguide, som er vedlagt rapporten, og i praksis er interviewet bygget kronologisk op. Indledningsvist har de unge fortalt om deres erfaringer med udsko-lingen og overgangen herfra. Herefter har de fortalt om de konkrete erfaringer med opstart og fra-fald i forskellige tilbud, motivation og gruppetilhørsforhold samt overgange, herunder sammen-hænge og kontinuitet. Der har i analysen ikke være tilstræbt kronologi, men den har været anvendt som en måde at afdække samtlige af de unges erfaringer med specifikke uddannelsesstilbud og be-skæftigelsestilbud og som en måde, hvorpå de unge kunne huske deres forskellige erfaringer. Des-uden har den været et væsentligt struktureringsprincip for at sikre, at netop overgange og perioder uden for tilbud også blev husket og erfaringer hermed fortalt.

Interviewene er optaget og efterfølgende udskrevet. I bearbejdning og analyse af de unges erfaringer er der, som følge af opdraget fra arbejdsgruppen i Hotspot, også søgt efter:

- De unges motivation for uddannelse/deltagelse på arbejdsmarkedet.
- Forklaringer på først at søge uddannelse og beskæftigelse ved 20års alderen.
- Forklaringer på frafald fra uddannelse.

Medarbejderinterview og workshop

Der er også indhentet informationer og viden om de unges behov gennem interviews med aktører på området. Aktører, som gennem deres pædagogiske, socialfaglige eller vejledningsmæssige praksis er tæt på de unge i hverdagen, og som derfor har et indgående kendskab til de unges muligheder og udfordringer. Konkret er respondenterne blevet udvalgt på baggrund af en bruttoliste over relevante personer, som Hotspot har udarbejdet. Desuden er de enkelte respondenter efter hvert interview blevet spurgt om, hvilke andre fagpersoner de ville pege på til et interview.

Formålet har været at indhente viden om de kompetencegivende uddannelses- og beskæftigelses-tilbud og på baggrund af praksiserfaringer få vurderinger af, hvordan disse matcher de behov og ønsker om uddannelse og beskæftigelse, som udsatte unge på Nørrebro har. Desuden har der været indsamlet vurderinger af potentialer for et styrket samarbejde mellem medarbejderne i de tre forvaltninger BUF, SOF og BIF.

I alt har 19 personer deltaget i interviews. Det drejer sig om seks fra BIF, seks fra SOF og seks fra BUF og én ansat i et boligselskab. De 12 professionelle er blevet interviewet personligt, og der har deltaget to personer ved interviewene på nær ét, hvor der blot var én deltager. Syv personer er blevet interviewet per telefon. Desuden har der været afholdt en workshop, hvor repræsentanter fra de tre forvaltninger har drøftet analysens foreløbige resultater og anbefalinger.

Interviewguide til de unge

PRÆSENTATION

- Alder - forældres uddannelse/beskæftigelse - Bolig – Forsørgelsesgrundlag.
- Grundskoleerfaringer.
- Højeste gennemførte uddannelse – joberfaringer.
- Faglige færdigheder – alt i alt vurdering.
- Vurdering af fysisk og psykisk sundhed – Integration.
- Venner - hvad de laver? Værdier om uddannelse og arbejde, misbrug, kriminalitet.

UDARBEJDE KRONOLOGISK ÅRSTALSLINJE I FORHOLD TIL ERFARINGER MED UDDANNELSESTILBUD OG JOBTILBUD

- Samt eventuelt andre tilbud som den unge finder væsentlige.
- Udkolingserfaringer.
- Erfaringer med at starte, gennemføre, ophøre.

VED HVER TILBUDSERFARING

- Hvordan fik du kendskab til tilbuddet?
- Om at starte – Motivation - hvad sker der, og hvad får dig til at gå i gang?
- Hvordan var det at starte (fagligt – socialt)?
- Hvad synes du, var det gode ved tilbuddet?
- Hvad var det dårlige ved tilbuddet?
- Overgangen – hvad skete der? Hvem var du i kontakt med?
- Hvilken kontakt med UU? Klubmedarbejdere? Kontaktlærere? Andre?
- Erfaringerne med kontakten til medarbejderne i UU, jobcentret, SOF-tilbud?
- Erfaringer med frafald – hvad var det gode ved at stoppe?
- Hvad ville du ønske havde været anderledes? I forhold til at gennemføre, få et endnu bedre forløb, i forhold til at bevare en kontinuitet? Eller den unges eget mål.

HVAD ER DET VIGTIGSTE, DU HAR ERFARET OM UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE I DIT LIV?

Hvis du om lidt på vej over gaden møder en af dine allerbedste venners lillebror – mens I passerer hinanden skal du give ham tre gode råd om uddannelse og job, hvad vil du så sige?

- Hvad har du manglet?
- Hvilke uddannelsestilbud har du manglet?
- Hvilke jobtilbud har du manglet?

FREMTID – HVILKE HÅB OG DRØMME OM UDDANNELSE OG JOB?

Interviewguide til nøglepersoner

PRÆSENTATION

- Erfaringer med udsatte unge på Nørrebro og uddannelses/beskæftigelsestilbud?

SOCIALT UDSATTE UNGE

- Hvad karakteriserer socialt udsatte unge ud fra jeres optik? Uddannelse/job.
- Særlige forhold på Nørrebro? Hvordan?

KOMPETENCEGIVENDE UDDANNELSESTILBUD - VURDERING AF UDBUD OG KVALITET

- Hvilke findes for (udsatte) unge på Nørrebro?
- Er det de relevante tilbud?
- Hvad er kvalitetene ved dem?
- Hvilke mangler er der ved tilbuddene?
- Hvilke uddannelsestilbud mangler?

BESKÆFTIGELSESTILBUD – VURDERING AF UDBUD OG KVALITET

- Hvilke findes for (udsatte) unge på Nørrebro?
- Er det de relevante tilbud?
- Hvad er kvalitetene ved dem?
- Hvilke mangler er der ved tilbuddene?
- Hvilke beskæftigelsesindsatser mangler?

MATCH MELLEM TILBUD OG BEHOV

- Barrieren er deres sociale baggrund.
- Viden om realistiske muligheder i forhold til situation – ved de, hvad det kræver?
- Mødes med struktur/vilkår og indhold som modsætning til deres livssituation, fx ustabilitet i hverdag og familiebaggrund og skoletrætte fra grundskolen.
- Minoritetsunge mænd, som ikke gennemfører en ungdomsuddannelse og heller ikke kommer i beskæftigelse – hvilke forklaringer har I?

ET FORBEDRET, TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE

- Hvordan foregår samarbejdet mellem BUF, BIF og SOF?
- Hvilke knaster i det tværfaglige samarbejde mellem UU i BUF, beskæftigelsesindsatser i BIF og SOF's tilbud til målgruppen er de væsentligste? Når de unge bør opleve sammenhæng mellem grundskole, uddannelses- og beskæftigelsestilbud?
- Hvilke forhold karakteriserer det vellykkede samarbejde?
- Vedrørende overgange fra grundskole- /fra ungdomsuddannelse osv.

LITTERATUR

- Hansen**, Finn Kenneth & Marianne Malmgren (2011): *Metoder i aktivering af socialt udsatte borgere - erfaringer fra metodeudviklingsprojekter i Beskæftigelseskonsortiet Settlementerne*. CASA.
- Hansen**, Henning & Anne Kathrine Kirkegaard (2007): *10-punktsplanen på Indre Nørrebro - en evaluering*. CASA.
- Hansen**, Finn Kenneth, Marianne Malmgren & Marianne Højland, m.fl. (2006): *Indsatsen for udsatte børn og unge - en analyse af tilbud, foranstaltninger og initiativer i tilknytning til Børne- og Ungdomsforvaltningen i Københavns Kommune*. CASA.
- Hessner**, Maren Ottar (2013): *Gode relationer - tydelige rammer – klar kommunikation – 10 trin til det gode samarbejde mellem efterskoler og kommuner omkring sårbare og udsatte unge*. Efterskoleforeningen.
- Hutters**, Camilla m.fl. (2013): *Drenge og piger på ungdomsuddannelserne*. Center for Ungdomsforskning (CEFU).
- Ipsen**, Sanne, Henning Hansen & Ane Kolstrup (2006): *Unge indvandrere uden for arbejdsstyrken i Københavns Kommune*. CASA.
- Katznelson**, Noemi & Anne Görlich m.fl. (2011): *Hvem er de unge ledige? – Unge uden uddannelse og arbejde i Faxe Kommune*. CEFU.
- Katznelson**, Noemi (2008): *Unge veje mod ungdomsuddannelserne: tredje rapport om unges uddannelsesvalg og overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse og arbejde*. CEFU.
- Katznelson**, Noemi & Mette Pless (2004): *Udsatte unge, aktivering og uddannelse – dømt til individualisering*. CEFU, Learning Lab Denmark, Danmarks Pædagogiske Bibliotek.
- KL** (2010): *Vejen mod de 95 %: en erfaringsopsamling fra projektet: Ungdomsuddannelse til alle*. KL.
- Københavns Kommune** (2011): *Uddannelsesparathed og de unges overgang til ungdomsuddannelse*, KHB Kommune.
- Københavns Kommunens Socialforvaltning** (2010): *Slutevaluering af Projekt Socialrådgivere på skolerne*. KBH Kommune.
- Larsen**, Lene & Tina Søgaard Villumsen (2012): *Unge, uddannelse og sårbarheder*. Bl.a. RUC.
- Lund**, Lotte Nystrup (2012): *Unge ta'r ordet*. FUTU.
- Meier**, Frank & Pernille Hagedorn-Rasmussen (2006): *Evaluering af projekt: Opsøgende vejledning til 19-24-årige – Ungdommens Uddannelsesvejledning i Københavns Kommune*. CASA.
- Efterskoleforeningen & Københavns Kommune** (2012): *Projekt 'Mønsterbrud for udsatte unge på efterskoler' – Evalueringsdag d. 12/9 2012*. Efterskoleforeningen.
- Mørck**, Line Lerche (2006): *Grænsefællesskaber: Læring og overskridelse af marginalisering*. RUC.
- Olsen**, Claus B & Henning Hansen (2001): *Kriminalprævention og integration på Indre Nørrebro*. CASA.

Sigurd, Frederik Mühldorff m.fl. (2011): *Hotspot – Nulpunktsmåling, forandringsteorier og evalueringssklargørelse af projekter finansieret af Integrationsministeriets Hotspotpulje*. Center for Boligsocial Udvikling.

Samspil info. nr. 55 7. feb. 2012.

<http://www.dst.dk/da/Statistik/bagtal/2012/2012-08-07-unge-uden-uddannelse.aspx>